

Кваліфікаційна робота

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ
ПОСЕРЕДНИКІВ В УКРАЇНІ**

Ст. гр. ФМСзмхм-21
Вільгуцька Віра Іванівна

Тернопіль – 2022 р.

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ. 6	
1.1 Економічна сутність та теоретичний базис митного посередництва	6
1.2 Нормативно-правова база з регулювання діяльності митних посередників .	15
Висновки до 1 розділу.....	23
Розділ 2. ПРАГМАТИКА ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ.....	25
2.1 Роль митних посередників при переміщенні товарів через митний кордон України.	25
2.2 Оцінка роботи митних посередників у контексті розвитку зовнішньоекономічної діяльності України	35
Висновки до 2 розділу.....	41
Розділ 3. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ.....	43
3.1 Пріоритетні напрями вдосконалення діяльності митних посередників	43
Висновки до 3 розділу.....	55
Висновки	57
Перелік використаних джерел.....	60

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток нашої країни на XXI століття в основному спрямований на євроінтеграційні процеси, адже це є основним чинником зближення національних економічних систем, збільшення обсягів та кількості зовнішньоторговельних операцій, модернізації системи регулювання державних структур, серед яких важливу нішу займають митні посередники, головним завданням яких є обслуговування експортно-імпортних операцій в сфері митного законодавства та переміщення товарів та транспортних засобів без будь яких перешкод через митний кордон України.

Слід зазначити, що впровадження в українське законодавство різноманітних міжнародних норм та використання іноземного досвіду в українській митній діяльності набирає обертів. На даний момент зовсім не актуально. Крім того, кожен із нас розуміє, що діяльність митних брокерів сьогодні потребує певного спрощення та інноваційності їх діяльності та певного зменшення адміністративного впливу держави. Тому важливо створити передумови для підвищення якості та швидкості здійснення різноманітних процедур при переміщенні товарів на митних кордонах України, стимулюючи тим самим нові потоки товарів і транспортних засобів.

У сучасній економічній науці є багато досліджень діяльності митних посередників всебічно відомими українськими та зарубіжними вченими, а саме: О. Бондаренком, А. Мазуром, О. Головченко, В. Резніковою, В. Богатовим, І. Міщенком, О.С. Булатовим, І.Н. Герчиковою, А.Р. Дунською, Н.Л. Шлафман, Ф. Котлером, Дж. Вілсоном., роботи яких досліджувалися у дипломній.

Основною **метою** кваліфікаційні роботи є дослідження шляхів підвищення якості та швидкості здійснення різних формальностей митних посередників при переміщення товарів через митний кордон України, а також організаційно-правові аспекти у сфері митного обслуговування .

Для реалізації поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- дослідити правову складову діяльності митних посередників;

- з'ясувати насамперед сутність та роль посередницьких послуг, що вони надають;
- розробити принципи регулювання митної брокерської діяльності;
- дослідити ефективність діяльності митних посередників;
- вивчити напрями пристосування зарубіжного досвіду регулювання діяльності митних посередників до українських економічних умов;
- навести пропозиції щодо вдосконалення діяльності митних посередників.

Об'єктом дослідження є визначення організаційно-правових аспектів діяльності митних посередників.

Предметом дослідження є теоретико-методичні підходи до формування організаційно-правових аспектів регулювання митних посередників.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці теоретико-методичних положень щодо розвитку організаційно-економічних основ регулювання діяльності митних посередників в Україні.

Методологічну основу складають теоретичні положення економічної науки, наукові праці українських та зарубіжних вчених, монографії, нормативно-правові акти України, статистичні матеріали ДМСУ. При написанні роботи було використано наступні та спеціальні методи: історико-порівняльний, економічно-статистичний, абстрактно-логічний, системний аналіз, графічний.

Практичне значення одержаних результатів. Одержані в процесі дослідження результати можуть бути використані в процесі подальшого розвитку організаційних умов регулювання діяльності митних посередників в Україні.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження апробовані на Науково-практичних студентських конференціях «Фіскальна політика України в умовах євроінтеграційних процесів», які відбулись в м. Тернополі в 2021-2022 рр.

Структура кваліфікаційної роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який включає в себе 58 найменувань. Повний обсяг кваліфікаційної роботи складає 65 сторінок. Кваліфікаційна робота містить 1 таблицю, 16 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ

1.1 Економічна сутність та теоретичний базис митного посередництва

В умовах інтеграції у світову торгівлю особливої уваги приділяється операціям з митного оформлення, оскільки виникають проблеми з виробництвом, реалізацією та безперешкодним переміщенням товарів через митний кордон України, а також забезпеченням надходження митних платежів до державного бюджету України. Ця діяльність передбачає надання посередницьких послуг у сфері митної справи, тобто її дослідження та ефективно впровадження в практику створить передумови для вдосконалення виконання митних процедур при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

Сутність питання діяльності посередників у сфері зовнішньоекономічної діяльності досліджувалися багатьма вченими, як вітчизняними так і зарубіжними: В. Богатов, В.Резніковою, Л. Андрєєвою, А.Р. Дунською, А.Г. Загороднім, А. І. Кедісовим, І. Міщенком та іншими вченими, які вивчали сутність та види посередництва, аналізували економічні наслідки та умови їх функціонування. Не зважаючи на дослідження та аналіз питання сутності та здійснення посередницької діяльності в митній сфері потребують глибшого вивчення та вирішення.

На думку А.Р. Дунської, посередники звільняють виробників від необхідності пошуку покупців. Але з іншої сторони, весь прибуток отримує споживач і не відраховує винагороду посереднику. Тому найголовніше завдання при організації прямих продаж – це забезпечення ефективності реалізації. Професійні посередники вкладають значні кошти для створення певних каналів збуту, транспортування продукції, в той час як для окремого товаровиробника налагодити ефективний збут є досить важким завданням [14, с.89].

Аналізуючи думки багатьох вчених щодо посередництва, як економічної інституції, є безліч різних поглядів та тлумачення цього поняття. Так, В.В Рєзніков класифікує посередництво за теоріями:

- трансакційних витрат;
- послуг;
- торгівлі;
- встановлення економічних зв'язків.

Теорію трансакційних витрат заснував Р. Коуз. Згідно з цією теорією, у суспільствах із високим рівнем поділу праці посередництво може сприяти зменшенню таких витрат і таким чином відігравати важливу роль [43].

Відповідно до теорії економічних зв'язків, посередництво - це встановлення економічних зв'язків між двома або більше особами через посередництво третьої особи. Медіація включає діяльність, пов'язану з укладенням договору між сторонами, операції, пов'язані з пошуком партнера, підготовкою документів. Таким чином посередництво трактується як діяльність, яка сприяє встановленню економічних відносин.

Згідно з теорією послуг, посередництво розуміється як вид послуги, а посередницька діяльність – це діяльність, яка надає посередницькі послуги, тому з точки зору економічних показників вона відноситься до сфери послуг і швидко зростає з розвитком ринку. [37с. 229].

Загородній А. Г. визначає посередництво як форму підприємницької діяльності, переважно у сфері послуг, спрямовану на встановлення зв'язків між виробниками та споживачами з метою прискорення та полегшення потоку, обігу продукції, грошей та інформації [15 с.67].

Але варто також зазначити, що багато науковців у своїх працях приділяли значну увагу посередникам при здійсненні зовнішньоекономічних операцій, визначенню умов договорів комісії та класифікації митних посередників.

Під торговельно-посередницькою діяльністю у зовнішньоекономічній діяльності, на думку А. Р. Дунської, розуміється діяльність з купівлі-продажу товарів, яка здійснюється незалежними компаніями за дорученням експортерів

або імпортерів – посередників за спеціальними дорученнями або окремими договорами. [14 с. 90].

Якщо проаналізувати визначення посередництва різними авторами, то вважаємо, що поняття посередництва у сфері зовнішньоекономічної діяльності слід розглядати в широкому розумінні, тобто представництво інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в хід руху. Перевезення вантажів на державному митному кордоні України, послуги з купівлі-продажу товарів, послуги з митного оформлення, транспортно-експедиторські послуги, складські та консалтингові послуги.

Наявність посередників у сфері зовнішньої торгівлі займає важливе місце на ринку, а оперативність, професіоналізм і точність зовнішньоторговельних поставок заслуговують на увагу. Сьогодні важко уявити функціонування механізмів міжнародної торгівлі без посередницьких послуг у постачанні товарів. Дуже часто успіх господарської діяльності, яку здійснюють її суб'єкти, залежить від надавачів цих послуг, особливо від їх професіоналізму (сумлінності, швидкості дій) [44].

Ринок посередницьких послуг в сфері зовнішньоекономічної діяльності можна розділити на такі сегменти (рис. 1.1):

- послуги з організації міжнародної угоди (комісійні, консигнаційні та інші);
- послуги з організації доставки вантажу (агентські, брокерські та інші);
- фінансові послуги (кредитування, переказ, надання гарантій та інші);
- послуги в навколомитній сфері.

Тому, на нашу думку, послуги з сегментації ринку – митної сфери можна поділити на: послуги з митного декларування (митне декларування, консультація митної території, визначення коду товару, розрахунок митних платежів тощо); послуги митного складу (зберігання товарів на митниці). склади, маркування, LCL тощо).

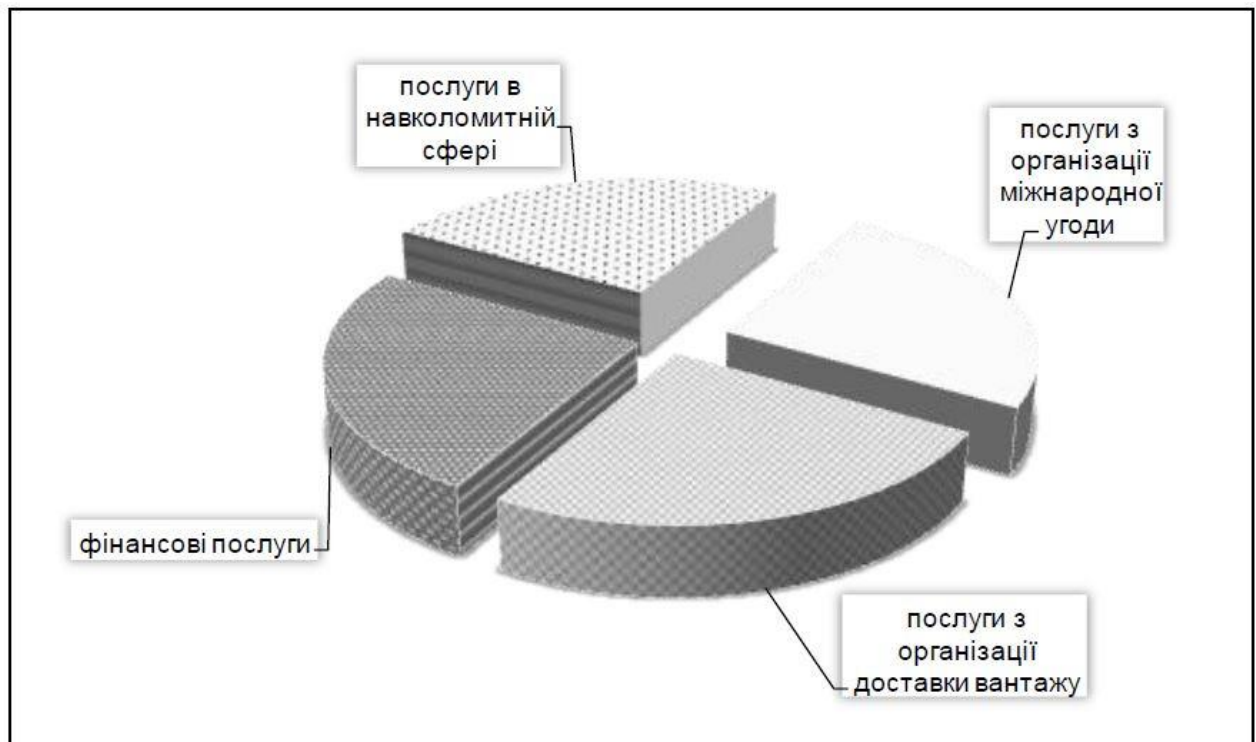

Рис. 1.1. Ринок посередницьких послуг в сфері зовнішньоекономічної діяльності*

*Побудовано автором на основі даних [10]

Далі ми розглянемо інфраструктуру бізнесу, яка включає елементи, необхідні для ефективного просування та продажу товарів і послуг на конкурентних умовах. До цих елементів відносяться банки, біржі, страхові компанії, склади, консалтингові, аудиторські та інші компанії. Митних брокерів можна віднести до комерційної інфраструктури.

Однією з ланок комерційної інфраструктури, що забезпечує товаропотік у зовнішній торгівлі, є митна інфраструктура (рис. 1.2).

Ефективне функціонування митної інфраструктури відповідає потребам національної економіки та стає однією з найважливіших умов розвитку зовнішньоторговельних зв'язків та покращення транзитного потенціалу України, раціоналізації митних процедур та вдосконалення торговельних відносин. Рівень митних служб України на міжнародній арені.

Митна інфраструктура складається з взаємозалежних елементів, серед яких: митні брокери, митні склади, склади тимчасового зберігання, магазини

безмитної торгівлі, будівлі митниці, зони вільної торгівлі (сервісного чи бізнесового типу), фінансові посередники.

На наш погляд, митну інфраструктуру можна визначити як сукупність підприємств, організацій, дій, засобів і методів, які забезпечують загальні умови для взаємодії суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з фіскальними органами.

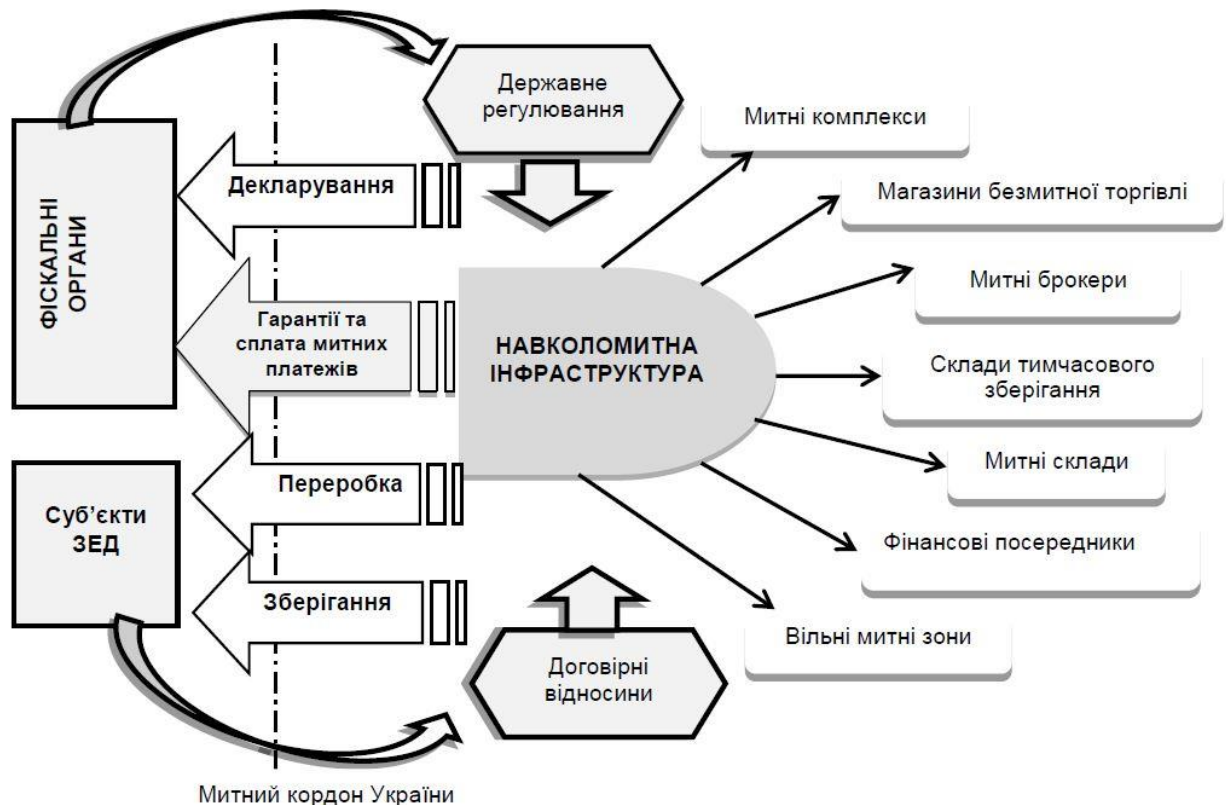

Рис. 1.2. Навколомитна інфраструктура*

*Побудовано автором на основі даних [7]

Враховуючи, що підприємства – посередники у сфері зовнішньоекономічної діяльності можуть одночасно виконувати цілий комплекс взаємопов'язаних послуг (декларування товарів, транспортування товарів, складування, сортування, пошук покупців тощо), виділення якого виду посередництва має підприємство вибирає залежить від поточного Основного виду діяльності підприємства-посередника, тобто послуг, що надаються.

При здійсненні імпортно-експортної діяльності взаємодія суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з національними митними органами може

бути прямою або опосередкованою через посередницькі установи. Перший приклад — пряма взаємодія між імпортером і експортером у процесі міжнародної доставки, основним органом міжнародних відносин є експортер, імпортер і банк, що їх обслуговує. Банки виконують контрольну функцію, тобто функцію фінансування кредиторів. Митні процеси при відвантаженні товару на експорт та при імпорті товару в Україну здійснюються суб'єктами ЗЕД, або уповноваженими ними особами.

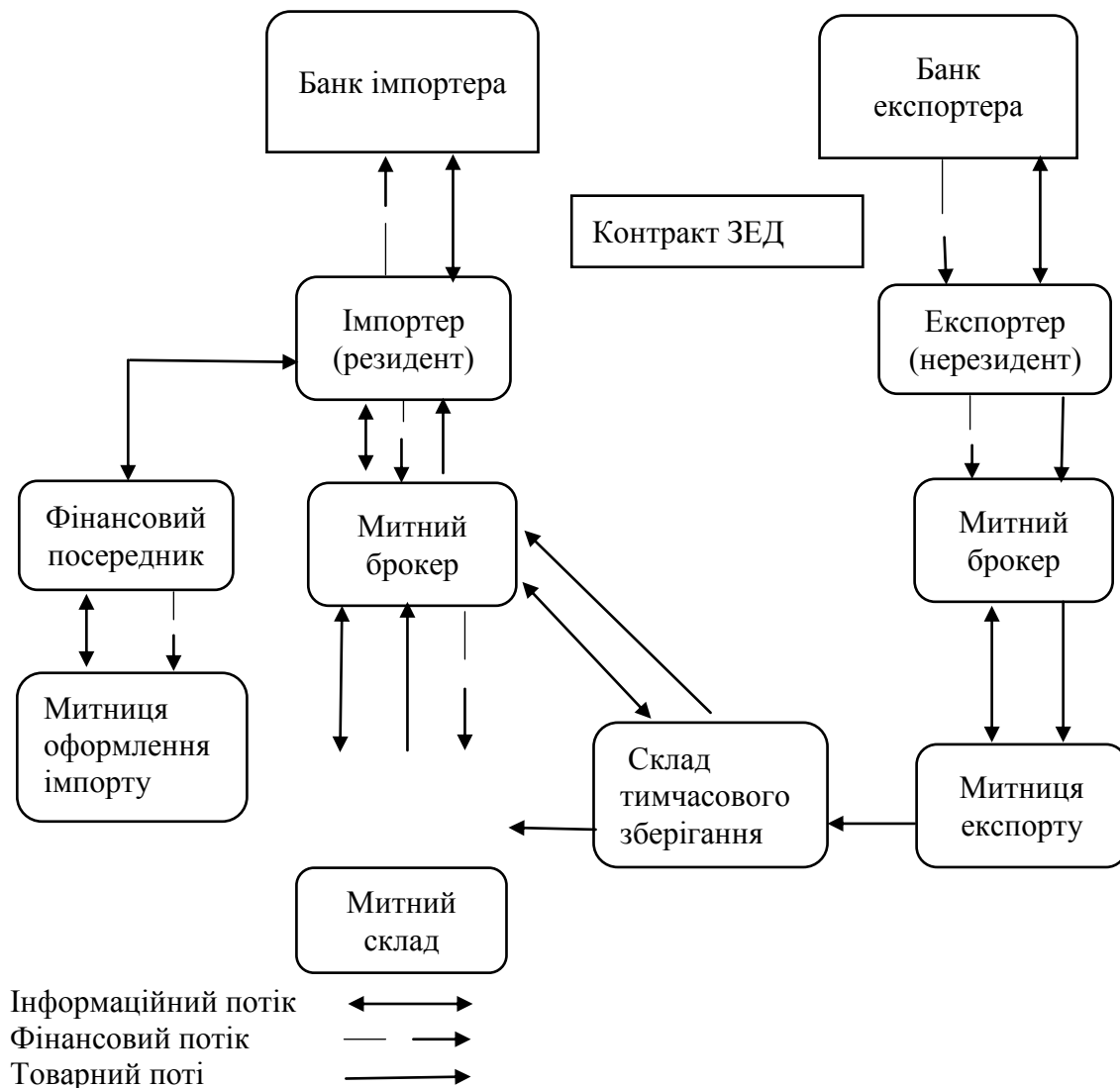

Рис. 1.3 Непряма взаємодія імпортера з експортером при здійсненні імпоротної поставки товару*

*Побудовано автором на основі даних [10]

Наступним прикладом є непряма взаємодія між імпортерами та експортерами під час потоку зовнішньоторговельних товарів, як показано на

малюнку 1. 1.3 Як ми бачимо на малюнку. 1.3 Сторони договору ВЕЗ діють через посередників в рамках імпорتنих поставок: митних брокерів, митні склади, склади тимчасового зберігання, фінансових посередників.

Варто також зазначити, що до посередницької діяльності у сфері митної справи належать: магазини безмитної торгівлі, вільні митні зони торговельного, сервісного та промислового типу, вантажні центри. Усі ці види посередницької діяльності є дуже важливими та взаємопов'язаними у сфері зовнішньоекономічної діяльності, оскільки митні брокери виконують обов'язки відповідальних за оформлення товарів, консультують з питань митного законодавства, надають послуги з митного оформлення та виконують митні формальності щодо товарів, що переміщуються територією України. митний кордон, Організація завантаження та розвантаження товарів у вантажних центрах, зберігання товарів на складах тимчасового використання та митних складах за допомогою електронних декларацій [28].

Що стосується митних складів, то вони розташовані на території річкових і морських портів, аеропортів, вокзалів, у пунктах пропуску через державний кордон України. На митних складах зберігаються будь-які товари, за винятком товарів, заборонених до ввезення на територію України, до яких відноситься гуманітарна допомога, електроенергія, переміщення по лініях електропередачі.

Товари, поміщені в митний режим на митний склад, декларуються утримувачем митного складу. Строк зберігання товарів у митному режимі митного складу не повинен перевищувати 1095 днів з дня поміщення цих товарів у призначений митний режим.

Слід зазначити, що митний склад, відповідно до статті 424 Кримінального кодексу, склад може бути як відкритим (для зберігання товарів будь-якими особами), так і закритим (тільки для товарів власника, які зберігаються на складі). На відміну від митних складів, на складах тимчасового зберігання товари розміщуються з моменту їх подання до митниці Держмитслужби, яка поміщає їх у відповідний митний режим.

Дозволяється зберігати матеріали гуманітарної допомоги на складах тимчасового зберігання організацій, що отримують допомогу, і підлягати митному контролю. Загальний строк тимчасового зберігання товарів під митним наглядом становить 90 календарних днів. Товари, які швидко псуються або мають обмежений термін зберігання, можуть перебувати на тимчасовому зберіганні під митним контролем протягом строку їх якісного зберігання, що дозволяє використовувати їх за призначенням, але не більше 90 календарних днів. [28].

В обов'язки магазинів безмитної торгівлі входить забезпечення зберігання та реалізації товарів, що надходять до таких магазинів. Відповідно до правил продажу товарів у магазинах безмитної торгівлі торгують практично всіма видами продовольчих та непродовольчих товарів, крім товарів, заборонених до ввезення, вивезення та транзиту з України.

У магазинах безмитної торгівлі товари повинні бути поміщені в митний режим, відповідно до якого вони не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться за межами митної території України та реалізуються на експорт для міжнародних перевезень, для комерційна мета виконання міжнародних рейсів На борту повітряних, водних або залізничних транспортних засобів, умовно звільнених від сплати митних платежів, установлених для імпорту та експорту таких товарів, та заходи нетарифного валютного контролю не застосовуються [28].

Відповідно до статті 430 Кримінального кодексу України вільна митна територія - це належним чином обладнана територія або склад для зберігання товарів, що підлягають митному контролю, переробки або виготовлення нових товарів. Вільні митні території можуть бути торгового, сервісного та промислового типу.

Створити комерційну вільну митну зону для забезпечення вільного зберігання товарів без обмежень у часі. З метою забезпечення свободи ремонту, модернізації, будівництва повітряних, морських і річкових суден та їх складових створено Сервісну вільну митну територію. Промислова вільна

митна зона створюється для переробки (виробництва) товарів у відповідній формі спеціальної економічної (вільної) зони.

Одним із видів складських комплексів є вантажні митні комплекси, які останнім часом активно розвиваються на території України, завдяки їм прискорюється виконання митних процедур.

Відповідно до ст. 442 Кримінального кодексу України вантажний митний комплекс - це частина території, комплекс з будівлями, спорудами, інженерно-технічними засобами та комунікаціями, необхідний для здійснення митного контролю та оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що проходять через територію митний кордон України [29].

Утримувач вантажної митниці повинен забезпечити, щоб:

- надання посередницьких послуг з декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України;
- надання послуг із зберігання товарів, що переміщуються через митний кордон України і транспортних засобів комерційного призначення;
- виконання навантажувально-розвантажувальних робіт.

Таким чином, діяльність вантажно-митного комплексу пов'язана з діяльністю в митній та логістичній сферах. Такі заходи сприяють прискоренню переміщення товарів через митний кордон України.

Велику роль відіграють і фінансові посередники. Останній вважається фінансовим гарантом і діє як посередник між національними митними органами та вантажовласником. Участь таких посередників у переміщенні товарів через митний кордон України впливає на швидкість транзитного транспорту та забезпечує контроль доставки товарів. Важливим аспектом є забезпечення сплати митних платежів, яке здійснюється та є фінансовою гарантією у вигляді: останнього надається у формі документа, внесення коштів на відповідний рахунок або безпосередньо до митниці Національної Митна адміністрація. На товари, що переміщуються через митний кордон України транзитом або під митним контролем, надаються фінансові гарантії органам державної митної служби під час декларування або до декларування.

Отже, підсумовуючи, варто зазначити, що посередництво – це досить широке поняття, яке охоплює широкий спектр послуг, а саме: продаж товарів, укладання договорів, виконання транспортних операцій, технічне обслуговування. Як зазначалося вище, поняття посередництва необхідно розглядати в широкому розумінні, з точки зору міжнародної торговельної практики, як професійну діяльність як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, яка передбачає надання послуг з декларування товарів при проходженні через Український митний кордон.

Ефективна діяльність митно-посередницьких органів сприяє налагодженню взаємодії між головним органом зовнішньоекономічної діяльності та національною митною службою, забезпечує потреби національної економіки, а також є однією з найважливіших умов розвитку міжнародних відносин і розвитку. Поліпшити транзитний потенціал України.

1.2 Нормативно-правові аспекти діяльності митних посередників.

На даному етапі в Україні відбувається процес становлення нового митного правопорядку, який, з одного боку, проявляється у стрімкому розвитку правовідносин у митній сфері, а митне законодавство відповідає міжнародним стандартам. з іншого боку, в законодавстві нашої країни є певні недоліки та проблеми. Забезпечити правову базу нагляду за діяльністю суб'єктів митних правовідносин, а саме митних брокерів. Важливо розуміти, що ефективність митного брокерства залежить від правильного розвитку законодавства та нормативного забезпечення, адже його неналежний розвиток може стати проблемою для подальшого розвитку брокерських послуг у зовнішньоекономічній діяльності.

Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків безпосередньо пов'язаний з переміщенням товарів, предметів і транспортних засобів через митний кордон України, що в свою чергу надає певної характеристики складним відносинам,

що виникають під час руху. Лише забезпечивши реалізацію прав, свобод і законних інтересів суб'єктів митних відносин можна створити умови для розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Демократизація відносин між громадянами та владою забезпечується конституційними нормами щодо визнання прав людини та примату свобод. Водночас дії таких регуляторних механізмів залишаються вкрай неефективними при наданні послуг українськими митними органами та посередницькими структурами. Отже, забезпечення стабільного економічного зростання країни залежить від розвитку зовнішньоекономічної діяльності, яка, в свою чергу, неможлива без створення цивілізованого ринку митних послуг, належної організації правових та організаційних засобів регулювання діяльності суб'єктів з надання послуг у галузі митної справи.

Тому це питання стає дедалі актуальнішим і в І. Бондаренка, І. Світлака, А. Мазура, Д. Приймаченка, І. Міщенко, І. Федотова, Д. В. Прокопенко, А. В. Попова та ін. Всі ці вчені висвітлювали питання та загальні положення щодо регулювання посередництва в митній сфері.

Сьогодні одне з домінуючих місць у правовій структурі належить правовій державі. Держава зацікавлена у створенні правової сфери, яка зобов'язана регулювати та стимулювати діяльність митних брокерів відповідно до європейських стандартів. Суб'єкти митного посередництва мають власний правовий статус, визначений у нормативно-правових актах, Митному кодексі України та відомчих наказах Державної прикордонної служби України [51].

Важливим фактором впливу є юридичний супровід діяльності митного брокера:

- забезпечення процесу проходження митних формальностей, різних митних процедур;
- здійснення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання;
- визначення прав та обов'язків митних посередників.

Якщо проаналізувати нормативно-правові засоби регулювання господарської діяльності в митній сфері, то приходимо до висновку, що це вплив законодавства суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності у сфері надання послуг із декларування товарів і засобів засобами транспортування та перетину митного кордону України або підлягає митному нагляду. Основною метою є здійснення нагляду та контролю за правильним виконанням прав та обов'язків митних брокерів.

Як уже зазначалося, діяльність посередників у митній сфері в основному регулюється Митним кодексом України, але з метою створення умов та реалізації прав і законних інтересів усіх учасників митних правовідносин МКУ закріпить Держмитслужбу України як центру адміністративної влади. Повноваження установ, основним завданням яких є виступати регуляторами цих відносин. Ліцензійно-реєстраційна діяльність, спрямована на забезпечення законності посередництва в митній сфері, може здійснюватися виключно Національною митною адміністрацією. Держмитслужба України спільно з Прикордонною службою України дозволяє компаніям виходити на ринок послуг з митного декларування, встановлюючи певні ліцензійні вимоги для здійснення послуг з митного декларування. .

Митні брокери надають різноманітні послуги, і їх правовий статус має багато спільних рис. По-перше, усі митні посередники є підприємствами-резидентами. Підприємства, які надають посередницькі послуги у сфері державної митної справи, можуть діяти як юридичні особи, так і фізичні особи - які створюються відповідно до чинного законодавства України. Отримання ліцензії від компетентного органу також є обов'язковою вимогою для діяльності митних посередників. Для цього необхідно подати до митних органів заяву та необхідні документи. За зазначених умов заяву буде розглянуто та прийнято відповідне рішення – про видачу ліцензії або про відмову в її видачі. Порядок отримання ліцензії наведено на малюнку 1.4.

Рис. 1.4. Процедура отримання дозволу на провадження митними посередниками своєї діяльності*

*Розроблено автором на основі даних [29]

Митні посередники надають послуги за цивільно-правовими договорами. Надаючи послуги у сфері національної митної справи на договірних засадах, суб'єкт митного декларування встановлює правові відносини з митними органами. Вони вперше з'являються при ліцензуванні. Надалі відносини між цими суб'єктами зміняться з організаційно-правових на відносини контролю, де контролюючим суб'єктом буде митниця, а підконтрольним – підприємство.

Відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 04.08.2015 No 693 «Про діяльність митних брокерів». Встановлено порядок подання та розгляду заяв та погодження діяльності з митного оформлення та контролю за нею [30].

Для провадження діяльності митного брокера підприємство має отримати ліцензію Держмитслужби України та Адміністрації Держприкордонслужби України на підставі поданої заяви про видачу або переоформлення ліцензії митного брокера, що є, після включення до реєстру митних брокерів, останні можуть розпочати декларування товарів.

Важливим досягненням нашої країни стало прийняття у 2012 році нової редакції Митного кодексу України, яка в частині спрощення та гармонізації митних процедур наближена до міжнародних стандартів і містить велику кількість норм, що відповідають українському митному законодавству.

Оновлено Кіотську конвенцію. Ця редакція МК України надає нові можливості для розвитку зовнішньоекономічної діяльності, спрощує існуючі митні процедури та узагальнює положення, які раніше містилися в різних законах і підзаконних актах. Крім того, це можна віднести до прискореного процесу митного оформлення на основі використання сучасних інтегрованих інформаційних технологій, прозорості дій митниці.

Хочу зазначити, що швидкість виконання різноманітних домовленостей та переміщення товарів через митні кордони України є показником якості та ефективності митного обслуговування зовнішньої торгівлі. Такі послуги в митній сфері надають спеціалізовані компанії, які згідно з МК України уповноважені на здійснення такої діяльності.

Статтею 404 Митного кодексу України визначено види діяльності, які регулюються Держмитслужбою:

- митна брокерська діяльність;
- відкриття та експлуатація магазину безмитної торгівлі;
- відкриття та експлуатація митного складу;
- відкриття та експлуатація вільної митної зони комерційного або сервісного типу;
- відкриття та експлуатація складу тимчасового зберігання;
- відкриття та експлуатація вантажного митного комплексу.

Відповідно до ст. Відповідно до статті 544 Кримінального кодексу України основною метою ДМС є створення сприятливих умов для розвитку зовнішньої торгівлі, забезпечення безпеки громадян, захист митних інтересів України, тобто здійснення митної діяльності є обов'язковим для її учасників. Якщо врахувати схожість норм українського митного законодавства з європейськими нормативними актами, а також врахувати розбіжність думок науковців, які досліджують поняття митної служби, то можна сказати, що саме державна митна служба та митниця суб'єкти обслуговування, які надають митні послуги [29].

Відповідно до ст. 247 Кримінального кодексу України та Наказу Міністерства податків і митної справи України «Про затвердження податковими і митними органами Порядку справляння зборів за виконання митних формальностей за їх місцезнаходженням або в неробочий час». 804 від 16.12.2013, при проведенні митних процедур за місцем знаходження або в неробочий час стягується плата. Послуги з митного декларування для розширення зовнішньої торгівлі, збільшення товарообігу та оформлення митних процедур, у тому числі декларування вантажів та послуги зі складського зберігання вантажів є безкоштовними.

Вони надають платні послуги власникам митних складів, магазинів безмитної торгівлі, вільних економічних зон, митних комплексів та інших комерційних структур у сфері митної справи.

Під час адаптації митного законодавства до Міжнародної конвенції про гармонізацію та спрощення митних процедур від 18 травня 1973р. Тоді ДМСУ підписала наказ № 134 від 26 листопада 2008 року, яким затвердила «Тимчасовий порядок діяльності митних брокерів та їх представників», чим скасувала наказ ДМСУ «Про затвердження Положення про митних брокерів» 1997 року. 22 липня діяльність підприємств декларувати згідно договору При цьому права та обов'язки митних брокерів та їх представників, умови придбання, строки прийняття рішення про видачу та відмову у видачі сертифікатів, конкретний перелік підстав для відмови у видачі, перелік причин для відмови у видачі та анулювання кваліфікаційних сертифікатів агента з митного декларування, термін дії та надіслати агенту копію кваліфікаційного сертифіката агента. Закон вимагає, щоб митні брокери отримували свідоцтво про право декларування товарів, а не ліцензію відповідно до закону, тому дотримання цих законодавчих вимог, делегованих митникам, виглядає джерелом значної корупції такого масштабу.

З метою усунення цих суттєвих недоліків у регулюванні митно-брокерської діяльності Державна комісія з питань регуляторної політики та підприємництва України та Державна митна служба України 13 травня 2009

року видали наказ, яким затвердили Ліцензійні умови провадження брокерської діяльності митних брокерів. . Відповідно до них, представник митного брокера повинен відповідати таким вимогам: [25]:

- мати або здобувати вищу освіту, або мати неповну вищу освіту чи базову вищу освіту;
- володіти спеціальними знаннями, уміннями та навиками в галузі митної справи.

Згодом, прийнятий у 2015 році закон України «Про види ліцензування господарської діяльності» припинив ліцензування діяльності митних брокерів, тим самим спростивши отримання статусу митного брокера України. Тобто скасовано отримання ліцензій, а замінено запровадженням ліцензій на здійснення діяльності з митного декларування. Повноваження щодо видачі, зупинення дії та анулювання таких ліцензій покладено на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Це полегшує реєстрацію нових митних брокерів і тим самим стимулює їх зростання.

Ще у 2017 році Кабінет Міністрів України прийняв концепцію реформування IRS, розроблену Міністерством фінансів України за порадою європейських партнерів України, а саме МВФ, Мінфіну США та Європейської комісії.

Концепція передбачає конкретні кроки:

- впровадження єдиних стандартів визначення митної вартості, класифікації товарів;
- обмін інформацією з іноземними митними адміністраціями;
- підписання угоди щодо автоматичного обміну фінансовою інформацією;
- удосконалення роботи Центрів обслуговування платників;
- розробка автоматизованих рішень для блокування ризикових митних операцій;

- проведення регулярної оцінки задоволеності бізнесу рівнем роботи ДМС;
- формування іміджу ДМС України як професійного та сервісного органу.

Можна зробити висновок, що митні брокери, особливо всі митні брокери, зазнали багатьох труднощів на етапах свого розвитку та продовжували вдосконалюватися.

Відкриття та діяльність магазинів безмитної торгівлі здійснюється відповідно до наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку подання та розгляду заяв, надання, зупинення дії, анулювання дозволів на відкриття та роботу магазинів безмитної торгівлі». «магазини» від 27 червня 2012 р. Серед них, відповідно до статті 407 Митного кодексу України, Положення про відкриття та роботу магазинів безмитної торгівлі, порядок подання та розгляду заяв, форми заяв про відкриття та роботу магазинів безмитної торгівлі. -визначаються вільні магазини, які здійснюють торгівлю різними товарами, передбаченими законодавством, правила продажу затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Порядок відкриття та функціонування митного складу в Україні на сьогодні регулюється главою 61 розділу XV Митного кодексу України та Порядком надання та позбавлення складських об'єктів статусу «митний склад» № 835 від 16.07.2012 р. . Конкретні процедури встановлюються відповідно до розділу 1 Спеціального додатку D Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур, щоб відповідати вимогам до товарів, призначених для отримання статусу "митний склад", та організації їх робота[29] .

Відкриття та функціонування складів тимчасового зберігання регулюється наказом Міністерства фінансів України від 28 травня «Про затвердження Положення про тимчасове зберігання». 2012 Відповідно до Спеціального додатку А Міжнародної конвенції про спрощення та уніфікацію митних процедур від 18 травня 1973 року, глави 63 Митного кодексу України,

затвердженого Указом Президента України від 8 квітня 2011 року. Ці положення визначають форму складів тимчасового зберігання, порядок подання та розгляду, порядок видачі, зупинення та анулювання ліцензії на склад тимчасового зберігання, вимоги до складських приміщень, які можуть використовуватися як склади тимчасового зберігання (далі - склади тимчасового зберігання); правила діяльності СТЗ та порядок контролю за її виконанням, порядок розміщення, зберігання та обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Щодо законодавчих положень вільної митної зони для торгівлі та послуг ми зазначили у розділі XV глави 62 Митного кодексу України, що вимоги щодо створення вільної митної зони для торгівлі та послуг є компетенцією центрального органу виконавчої влади, що здійснює державне регулювання у сфері регулювання митних відносин. забезпечити дотримання державної податкової та митної політики Розробити та реалізувати. Відносини між утримувачем комерційної та службової вільної митної території та розміщувачем товарів регулюються відповідним договором.

Висновки до 1 розділу:

Отже, ми провели певний аналіз теоретичних основ формування та державного регулювання посередницької діяльності у галузі митної справи та можемо зробити такі висновки:

- доведено нами актуальність та невід'ємність посередників у митній сфері, а саме їхньої головної умови швидкого та ефективного переміщення товарів через митний кордон України;
- поняття посередництво, як вже зазначалося вище, необхідно розглядати в широкому розумінні, з міжнародної торговельної практики, як професійну діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, щодо надання послуг з декларування товарі при переміщенні через митний кордон України;

- досліджено теоретичні аспекти організації митних посередників, що дозволило визначити та обґрунтувати важливість та доцільність їх діяльності, послуги надаються з виконання митних формальностей на законних підставах та регулюються нормативно-правовими актами.
- враховуючи наближеність положень Митного кодексу до міжнародних норм, визначено, що митні послуги надаються органами ДМС та суб'єктами господарювання у митній сфері, основною ціллю яких є спрощення переміщення товарів через митний кордон України.

РОЗДІЛ 2. ПРАГМАТИКА ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ

2.1 Роль митних посередників при переміщенні товарів через митний кордон України.

Розвиток України як європейської країни потребує підвищення ефективності національної економіки, розвитку митної інфраструктури та створення конкурентного середовища, невід'ємною частиною якого є здійснення міжнародної торгівлі, тобто переміщення товарів через європейські митні кордони. України. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності є одним із пріоритетних напрямків зближення нашої країни із зарубіжжям та встановлення міцних стратегічних відносин.

Імпорт і експорт товарів, безпосередньо пов'язаний з імпортом і експортом, а також надання посередницьких і страхових послуг для закордонних суб'єктів у зоні вільної торгівлі займають особливе місце в зоні вільної торгівлі. Зміни торговельної політики в Україні та інших країнах, обмеження, пов'язані з COVID-19, вплинули на обсяги зовнішньої торгівлі України.

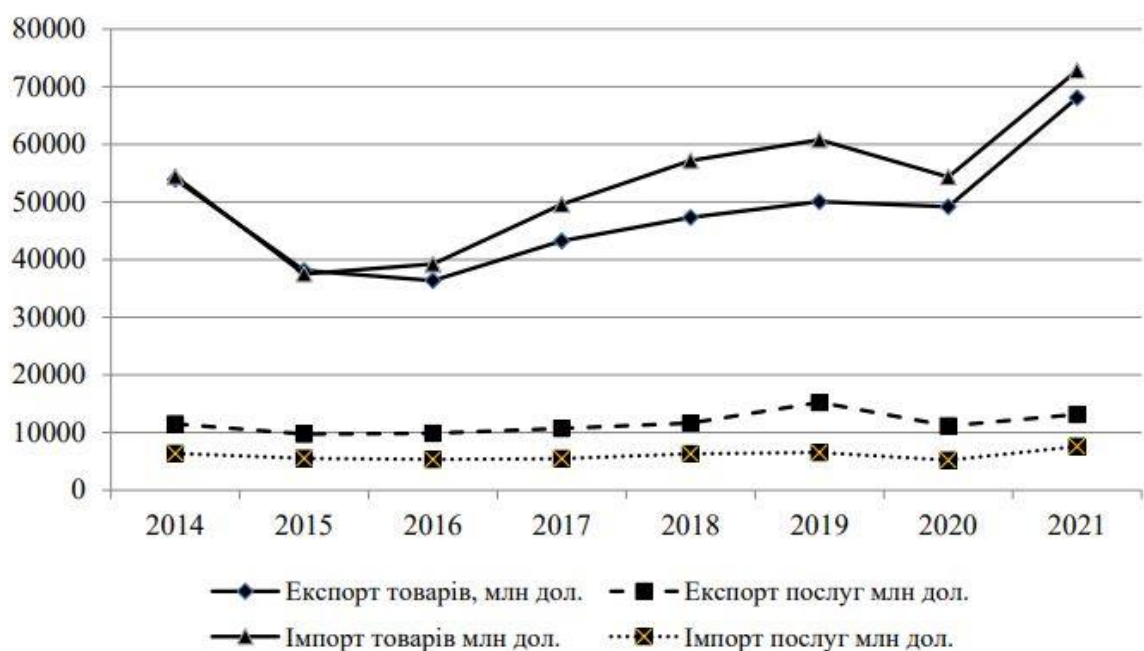

Рис. 2.1. Динаміка експорту/імпорту товарів та послуг в Україні за 2014–2021 рр.*

*Розроблено автором на основі даних [11]

Завдання щодо загального експорту товарів у 2019 році становить 50,0546 млрд доларів США. Наведені цифри вказують на слабку позицію вітчизняних експортерів і нерівномірність дій держави у відповідних секторах порівняно з цільовим показником у 53 901,7 млн доларів США на 2014 рік. За досліджуваний період український експорт у 2015 році лише раз перевищив імпорт і досяг \$610,7 млн. (Малюнок 2.1).

Варто зазначити, що перетин товарів через митний кордон України неможливий без проходження митних формальностей, тобто митного контролю та оформлення товарів, і важливу та особливу роль у цьому відіграють митні брокери. Адже митне та податкове законодавство, нормативні документи Держмитслужби України постійно змінюються, і суб'єкти господарської діяльності, пов'язані з переміщенням товарів, не встигають за цими змінами. Тому висококваліфіковані представники потрібні в митній сфері, яка стрімко розвивається, що пов'язано з розширенням зовнішньоекономічної діяльності та інтеграцією в Європу. Звертаючись до митних брокерів, суб'єкти ЗЕД мають багато переваг, головними з яких є зниження витрат і значна економія часу [22].

Суть і роль митного брокерства полягає в наданні якісних та ефективних послуг для забезпечення швидкого та легкого пропуску товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Значення суб'єктів посередницької діяльності в митній сфері в процесі здійснення митних процедур можна з'ясувати шляхом аналізу їх діяльності. Тому важливо звернути увагу на перелік митних послуг, які пропонують митні брокери, а саме:

- консультації з питань митного законодавства та зовнішньоекономічної діяльності;
- оцінка документації наданої до декларування товарів та транспортних засобів;
- оформлення декларації;

- визначення коду товарів за допомогою Українського класифікатора товарів ЗЕД;
- робота з товарами, що знаходиться на зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання [44];

Важливо виокремити органи ДМС, які надають державні митні послуги, а саме надання дозволів:

- на здійснення митної брокерської діяльності;
- відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі;
- видача на запит імпортера сертифіката підтвердження доставки, яким засвідчується факт надходження в Україну товарів;
- надання статусу гаранта;
- здійснення митного контролю та виконання митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, у тому числі на підставі електронних документів, за допомогою технічних засобів контролю .

Особливістю посередницької діяльності у сфері митної справи є наявність спеціальних знань та навичок у сфері митної справи. Кожен митний брокер надає свої самостійно визначені послуги відповідно до принципів, на яких здійснюється його господарська діяльність. Їх ролі визначаються у зв'язку з функціями, які вони виконують під час виконання митних формальностей.

Митний брокер є одним із найважливіших суб'єктів у системі митного брокера. Можливість отримати послуги висококваліфікованих спеціалістів у певних галузях, таких як митний брокер та митний транспорт (через певні фінансові, професійно-кваліфікаційні, організаційно-технічні, особливі вимоги до митних брокерів, що, в свою чергу, знижує ризик посередництва таких замовників); - у сфері митної справи витрати на послуги, пов'язані з декларуванням товарів і транспортних засобів при перетині митного кордону, а також перевезенням товарів під митним наглядом за участю митних посередників значно нижчі в сферу митної справи, оскільки вони обчислюють певний відсоток від обсягу товарів, що переміщуються (перевозяться).

За допомогою комерційних суб'єктів у сфері митної справи значне збільшення обсягів імпортно-експортних операцій та їх господарського оформлення зменшує зростання власних витрат на ці цілі, а також економить значну кількість часу. Митні брокери є професійними учасниками ринку митно-брокерських послуг. Процес переміщення товарів, предметів і транспортних засобів має свої особливості та особливості, тому наявність кваліфікації та знань у сфері митної діяльності тощо є необхідною умовою професійного рівня митного брокера та гарантією швидкого митне оформлення.

При використанні його послуг співпраця з клієнтами має суттєву перевагу, а саме швидке оформлення всіх необхідних документів. Досвід митних брокерів дозволяє максимально швидко оформляти товари та транспортні засоби, що перетинають митний кордон України.

Труднощі з митним оформленням часто пов'язані зі зміною митного та податкового законодавства. Це призводить до різноманітних помилок щодо реєстрації файлів, що є результатом повторної реєстрації та великої кількості втраченого часу. Митні брокери постійно реагують на зміни в законодавстві, і тут немає права на помилку[34].

Митний брокер також здійснює страхування товару, оскільки він відповідає за збереження товару в дорозі. У деяких випадках собівартість товарів, які закупаються та імпортуються за надзвичайно низькими цінами, значно зростає на території України через податки, мита, збори та необхідність отримання ліцензії для подальшого просування товару без реального сенсу. Щоб цього уникнути, митні брокери заздалегідь розраховують суму майбутніх витрат з урахуванням митних платежів та інших витрат [34].

Також ми можемо проаналізувати як змінювався реєстр підприємств, яким було надано дозвіл на провадження митної брокерської діяльності за останні три роки.

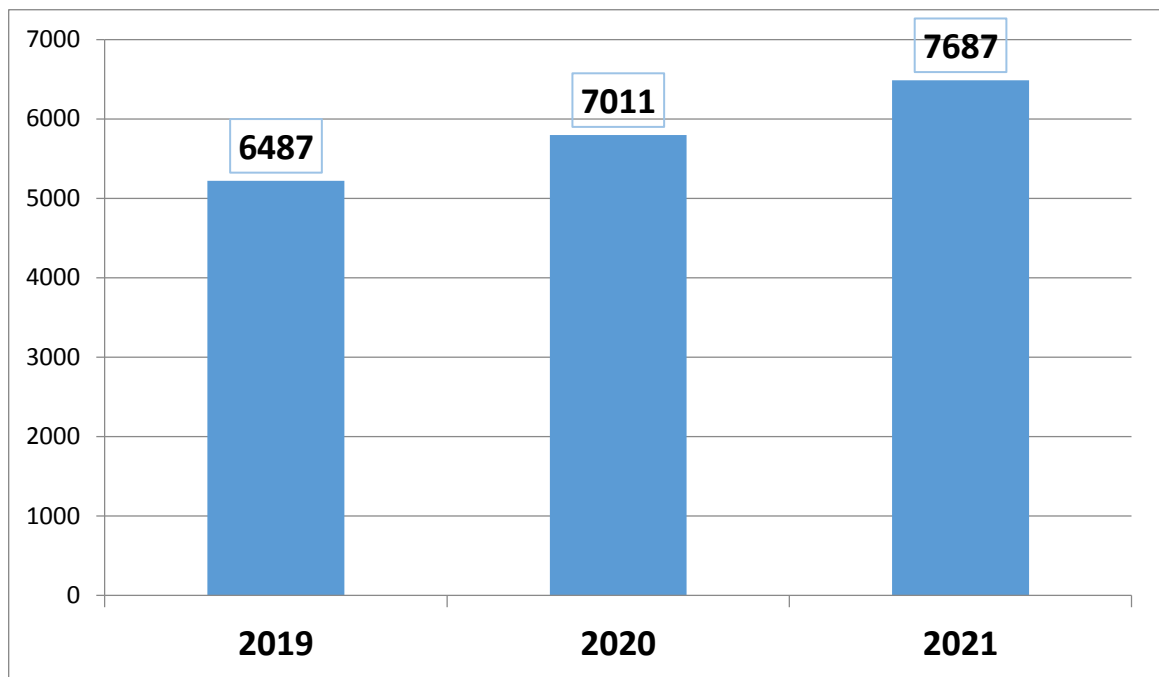

Рис 2.2 Реєстр підприємств, яким надано дозвіл на провадження митної брокерської діяльності*

*Розроблено автором на основі даних [12]

На цьому малюнку 2.2 ми можемо використовувати дані з 2019 по 2021 роки, щоб побачити, як змінилася кількість підприємств, яким дозволено здійснювати діяльність з митного декларування. Спостерігаємо позитивну тенденцію щодо збільшення кількості митних брокерів, які обслуговують підприємства зовнішньоекономічної діяльності. У 2019 році кількість підприємств, яким дозволено здійснювати деклараційну діяльність, становить 6487, а у 2021 році – 8687.

Отже, проаналізувавши цю цифру, можна сказати, що діяльність митних брокерів відіграє важливу роль у сфері діяльності основного суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності та надає багато переваг у наданні послуг, тим самим стимулюючи розвиток міжнародної торгівлі. .

Важливою частиною митного оформлення є бланк митної декларації. Без нього неможливо було б перетнути будь-який кордон товарами чи транспортними засобами. Митна декларація повинна містити повну інформацію про вантаж, що перевозиться, водночас заповнення даної митної декларації

вимагає великої кількості документів, митний брокер може надати всю необхідну інформацію за дуже короткий час, що економить час.

Рис. 2.3. Динаміка виданих дозволів на здійснення брокерської діяльності та кількості оформлених митних декларацій форми МД-2 у 2014-2020 роках*

*Розроблено автором на основі даних Державної служби статистики України.

Дані на рисунку 2.3 показують, що з 2015 року попит на ліцензії на брокерську діяльність в Україні стабільно зростає. Ми вважаємо, що така тенденція пов'язана із запровадженням спрощених процедур розмитнення автомобілів на іноземній реєстрації. Зокрема, змінено методику розрахунку акцизного податку, знижено екологічні вимоги до транспортних засобів з Євро-5 до Євро-2, на них діятиме чинна пільгова ставка акцизу 50%. Один для всіх, хто розмитнить свій автомобіль протягом 90 днів.

На відміну від митного оформлення товарів, митне оформлення автомобілів може здійснюватися окремими співробітниками компанії, повністю із залученням брокерів, оскільки звичайним людям не вистачає знань і вмінь самостійно декларувати та оформляти митні документи. Крім того, на тлі буму

імпорту вживаних автомобілів у Європу та США, українські митні брокери співпрацюють з компаніями, що займаються підбором та доставкою автомобілів в Україну, а також компаніями, які здійснюють сертифікацію авто. Така співпраця зробила ринок агентських послуг з митного оформлення вживаних автомобілів, зареєстрованих за кордоном, прибутковим бізнесом, що залучає багатьох заповзятливих митних брокерів.

Є окремі праці вчених щодо митних складів, складів тимчасового зберігання, митних зон, будівель вантажної митниці тощо, але їх небагато. Деякі з них: Білоусова Н.М., Герман О.О., Ібрагімов Лось, Резнікова В.В., та ін. В. В. Резнікова досліджувала правове регулювання митних складів та їх діяльності як одного з митних посередників.

Суть діяльності митного брокера полягає в тому, що у встановленому законодавством порядку особи, уповноважені на здійснення цієї діяльності, отримують прибуток від надання митно-брокерських послуг. Таким чином, митні послуги, які вони надають, зазвичай класифікуються як основні та вторинні, а склади, пов'язані зі зберіганням товарів і транспортних засобів, пакуванням та перепакуванням товарів, супроводом та їх захистом, класифікуються як вторинні. Це означає, що митні брокери, тобто послуги, які вони надають, дуже тісно пов'язані між собою і є ефективним механізмом розвитку зовнішньоекономічної сфери моєї країни. [24].

Поміщення вантажів під відповідальне збереження дозволяє вирішити досить багато проблем, які можуть або виникають у імпортера операцій:

- збереження товарів до виконання митних формальностей(наприклад представлення необхідних дозвільних документів, що обов'язково потрібні при імпорті);
- поміщення товарів під митний контроль на визначений час – до моменту виникнення різних сприятливих умов;
- очікування додаткових коштів для погашення податкових зобов'язань по зборах, митних платежах, після чого буде здійснюватися подальші митні процедури з митного оформлення.

- виконання комплексних процедур та операцій з товарами (створення відповідного температурного режиму зберігання, чищення, сушіння, боротьба з шкідниками та ін.), що знаходяться на території складського приміщення.

Варто проаналізувати, які зміни відбулися в переліку підприємств, яким дозволено відкривати склади митних декларацій та склади тимчасового зберігання .

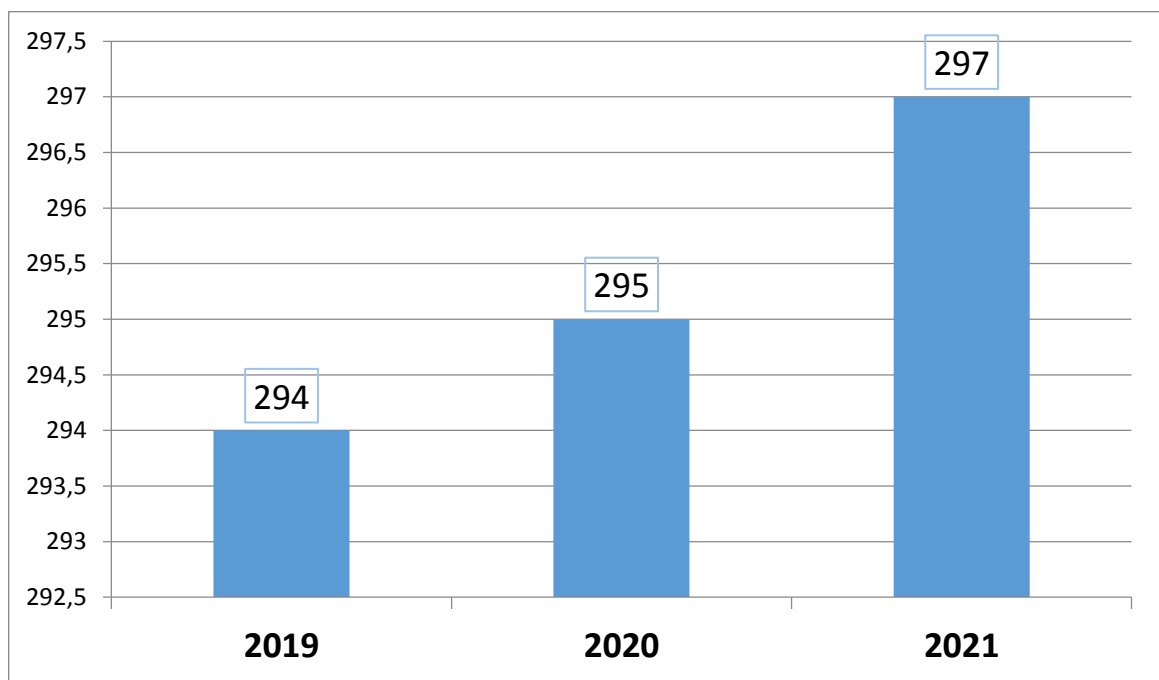

Рис. 2.4 Реєстр підприємств, яким надано дозвіл на відкриття та експлуатацію митного складу*

*Розроблено автором на основі даних [12]

Як бачимо на малюнку. 2.4 Перелік підприємств, яким дозволено відкриття та функціонування митних складів, за останні три роки зазнав деяких змін, але незначних: у 2019 році кількість підприємств становила 294, у 2020 році – 295, а у 2021 році – 297.

Це свідчить про те, що кількість підприємств, які займаються митно-складською діяльністю, є низькою через зазначені вище причини та недостатній розвиток інфраструктури митного складу.

Як видно з рисунку 2.5, кількість підприємств, які отримали дозвіл на відкриття складів тимчасового використання у 2019 році становила 384. У 2020 році ситуація покращилася: кількість підприємств зросла до 456 і 432 у 2021 році, що на 24 менше, ніж у попередньому році.

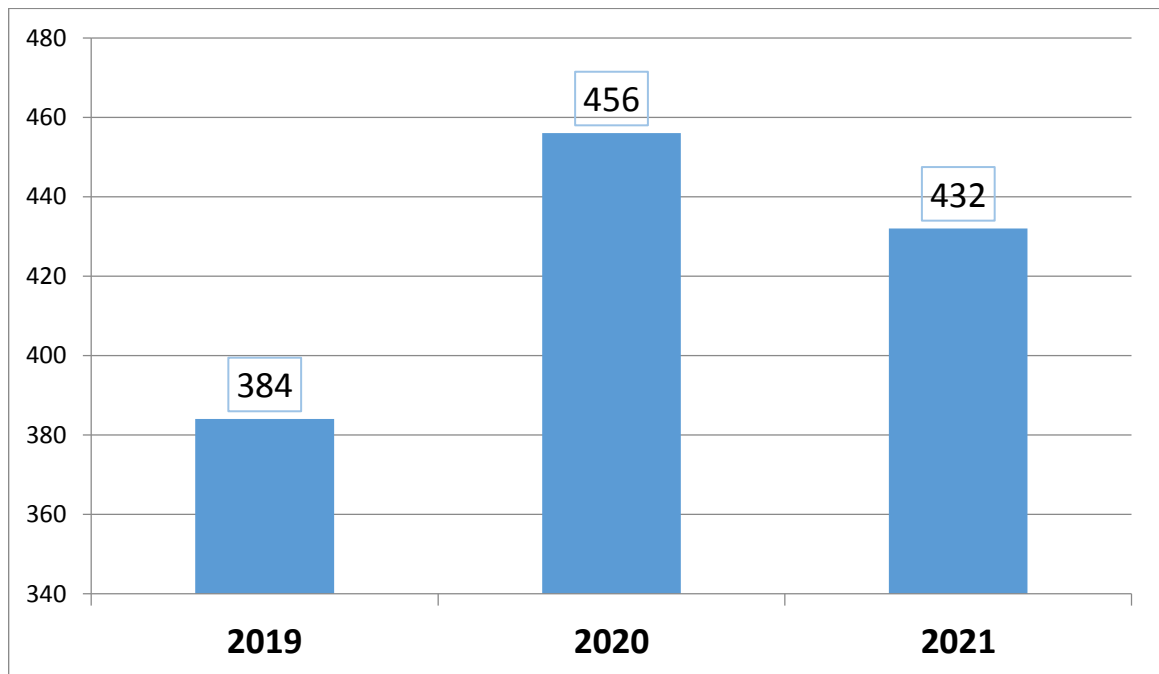

Рис. 2.5 Реєстр підприємств, яким надано дозвіл на відкриття та експлуатацію складу тимчасового зберігання*

*Розроблено автором на основі даних [12]

Важливо розуміти, що зберігання товарів під митним контролем на складі проміжного зберігання дає можливість довірителю ЄЗ провести всі ліцензійні процедури та завершити процес проходження митниці без фактичного вилучення товару зі складу. Його головна мета – сприяти розвитку зовнішньоекономічної діяльності України та її інтеграції до існуючої світової практики, а також створювати умови для підготовки товарів, як зазначалося раніше, митного декларування та проходження митних процедур. Варто зазначити, що крім складського зберігання, він також може надавати допоміжні послуги, такі як сушіння продукції, підготовка до продажу та подрібнення партій.

Вантажний митний комплекс (далі – ВМК) також є одним із суб'єктів посередницької діяльності у сфері митної справи, що надає необхідні комплексні послуги з переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України. Основними функціями створення ВМС є:

- підвищення ефективності митного та інших видів митного контролю, митного оформлення товарів та транспортних засобів при використанні ВМК;
- поліпшення екологічного стану на митному кордоні та у місцях митного оформлення на митній території України;
- створення сприятливих умов для прискорення товарообігу та пропуску вантажів через митний кордон України.

Також одним із важливих посередників у сфері митної справи є митні зони (далі — митні зони). Як ми знаємо, це добре обладнана зона або склад для зберігання товарів, що підлягають митному контролю, переробки та виробництва нових товарів, а також товарів сфери послуг комерційного та промислового типу. Але одним із основних обов'язків Міністерства внутрішніх справ є вдосконалення митних процедур, координація дій фіскальних і юридичних органів, диференціація самих вільних зон відповідно до досягнутих економічних показників. Що стосується комерційного складу, то його основне призначення - безкоштовно зберігати товари без обмеження часу. Службові військово-морські судна створюються для забезпечення свободи руху при ремонті, модернізації, будівництві повітряних, морських і річкових суден та їх складових частин. Промислові об'єкти промислового типу з переробки товарів на території спеціальної економічної зони відповідного типу [29].

2.2 Оцінка роботи митних посередників у контексті розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Основним місцем зовнішньоекономічної діяльності є митна служба. Ефективність і безперервність зовнішньоекономічної діяльності залежить від якості митного обслуговування всіх рівнів країни, в тому числі і митних брокерів. Це питання викликає особливий інтерес саме в контексті європейської інтеграції України, яка формується на основі ефективного надання митних послуг за міжнародними стандартами.

Відповідно до Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" зовнішньоекономічна діяльність - це взаємовідносини суб'єктів господарської діяльності України з іноземними суб'єктами такої ж діяльності, що здійснюються на території України, а також за її межами [18]. . Тобто проходження товарів через українські митні кордони є важливим етапом домовленості між сторонами угоди про вільну торгівлю. Адже правильне декларування, правильне визначення митної вартості та кодів товарів є результатом правильного нарахування митних платежів під час руху, відповідно до класифікації товарів для ЗЕД України.

Для визначення впливу митних служб у зовнішньоекономічній зоні необхідно проаналізувати певні дані, які в цілому характеризують стан і розвиток зовнішньоекономічної зони України. Тому ми проаналізуємо імпортно-експортний бізнес з 2017 по 2021 рік.

Усі сторони, які беруть участь у процесі митного оформлення, а саме: митні органи, митні брокери та учасники зовнішньоекономічної діяльності, зацікавлені в:

а) митний брокер зацікавлений в простих упорядкованих процедурах митного оформлення та контролю, стабільності митних порядків і правил, їх передбачуваності, пріоритетності оформлення і, на цій основі, в процвітанні свого бізнесу;

б) митні органи зацікавлені у звуженні кола некомпетентних декларантів, в проведенні операцій з митного оформлення та контролю при взаємодії з грамотними, спеціально підготовленими професіоналами, в підвищенні

достовірності декларування і в можливості маневру наявними штатними силами і засобами за рахунок передачі ряду функцій митним брокерам.

в) учасники зовнішньоекономічних зв'язків зацікавлені в швидкості оформлення та випуску без зайвих витрат в їх розпорядження переміщуються ними товарів.

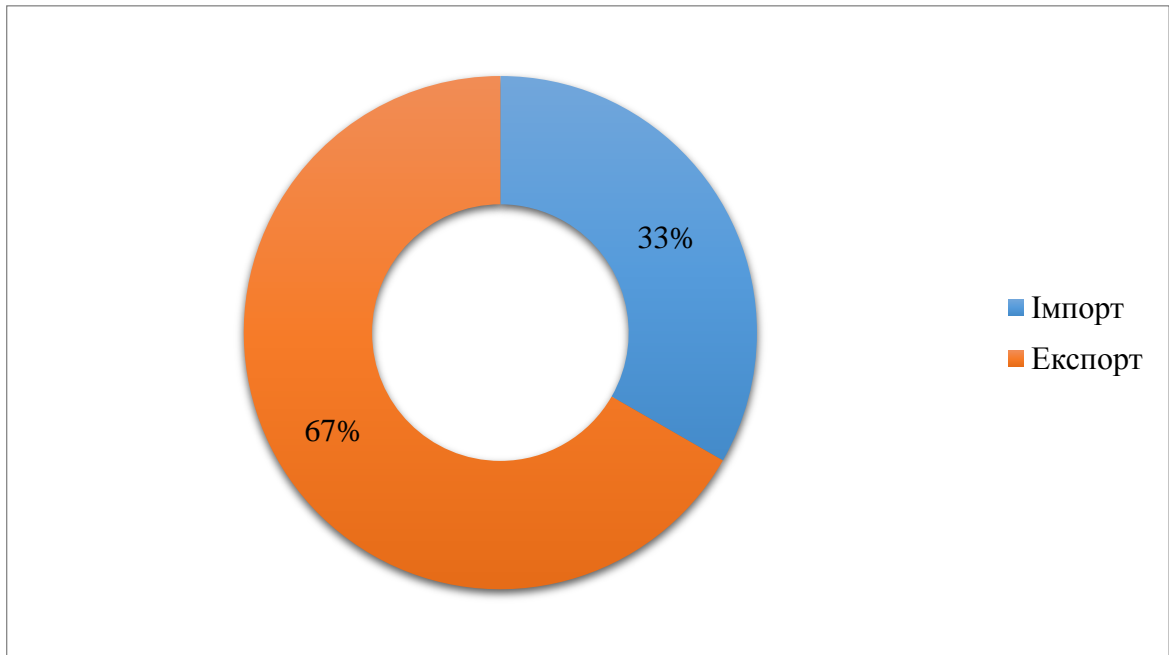

Рис. 2.6 Структура послуг адміністрування ЗЕД за специфікою операцій*

*Розроблено автором на основі даних [11]

Сегментація ринку послуг адміністрування ЗЕД в Україні зображена на рис. 2.6 свідчить про те, що в його структурі переважають операції з імпорту товарів в нашу країну. Це пояснюється:

- 1) перевищенням обсягу імпорту над експортом на 9%;
- 2) співвідношенням вартості імпортних і експортних товарів;
- 3) різницею в обсягах послуг, що надаються в сегментах імпорту та експорту.

В умовах кризи, викликаній пандемією, дуже важливим є аналіз імпортно-експортної діяльності зовнішньої торгівлі України.

Розглядаючи загальну вартість імпорту та експорту українських товарів і послуг, можна відзначити позитивні та негативні тенденції його розвитку. (табл. 2.1).

Товарообіг України у 2017 – 10 міс. 2021 р., млн. дол. США*

Рік	Товарообіг	Сальдо	Імпорт	Експорт
2017	92797	-6277	49537	43260
2018	104204	-9547	56875	47329
2019	110476	-10353	60414	50061
2020	103429	-5040	54234	49195
10 місяців 2021	111872	-2938	57405	54467

*Розроблено автором на основі даних [11]

На Україну сильно негативно впливає зовнішня торгівля її партнерів по СНД, зокрема через економічний тиск, пов'язаний із вступом до ЄС, митних союзів Російської Федерації, Білорусі та Казахстану, кожен з яких відмовився приєднатися з 2013 року.

Економічна нестабільність 2015 року була пов'язана з девальвацією гривні та ескалацією конфлікту в Україні, що вплинуло на скорочення українського імпортно-експортного бізнесу. Через втрату контролю над деякими металургійними підприємствами на окупованій частині Донбасу значно скоротився експорт промислових металів.

Якщо поглянути на загальні показники зовнішньої торгівлі товарами за останні три роки, то в останні роки сальдо було негативним. Від'ємне сальдо за 2016 рік становило -2 888,1 млн дол. США, 2017 рік - 6 342,5 млн доларів, 2018 рік - 9 852,6 млн доларів. НАС. , що вважається негативним явищем для зовнішньоекономічної діяльності та країни в цілому. Адже потрібно стимулювати вітчизняних виробників і створювати сприятливі умови економічно та законодавчо.

Дані таблиці 2.1 свідчать, що у 2020 році всього товарів та послуг порівняно з 2017 роком було експортовано та імпортовано на 13,72% та 9,48% більше відповідно і у грошовому виразі це склало 5935 та 4697 млн. дол. США.

Пандемія COVID-19 призвела і до скорочення зовнішньої торгівлі України. У січні грудні 2020 р. експорт товарів становив 49 195 млн. дол. США

або 98,27 % порівняно із січнем-груднем 2019 року, імпорту – 54 234 млн. дол. США або 89,77 %.

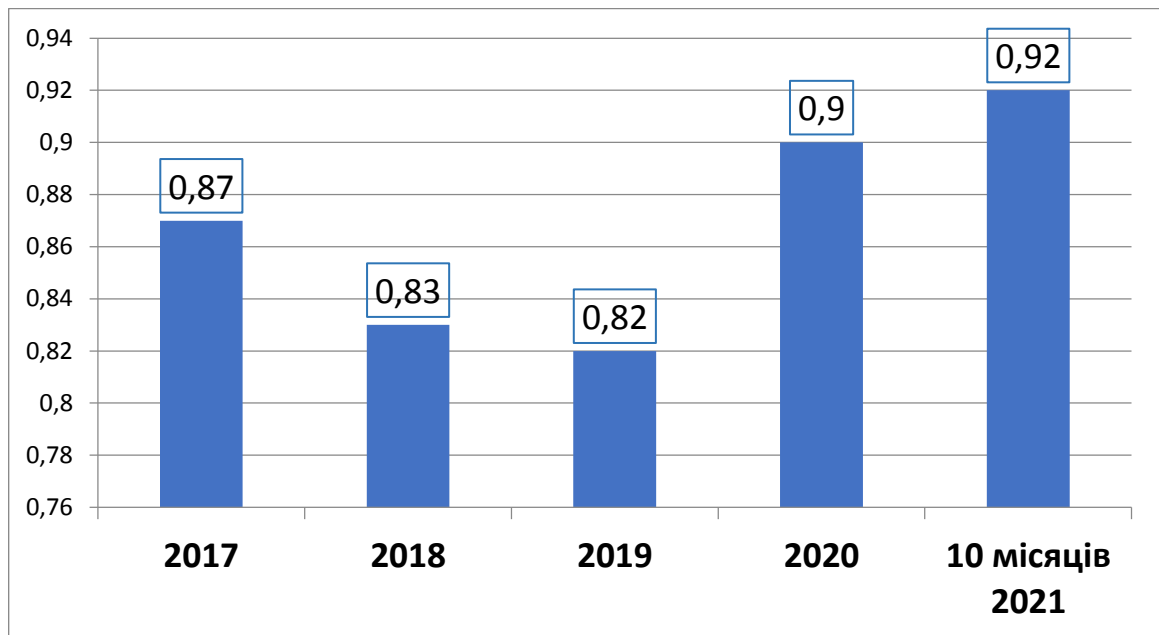

Рис. 2.7. Динаміка коефіцієнта покриття експортом імпорту, 2017 – 10 міс. 2021 рр.*

*Розроблено автором на основі даних [11]

Розраховуємо коефіцієнт покриття імпорту та експорту на основі вартості імпорту та експорту товарів і послуг (рис. 2.7).

Позитивний, якщо покриття розетки більше 1, негативний, якщо менше 1. За оцінками, коефіцієнт покриття імпортом та експортом сфери послуг у 2020 році становить 0,90, що свідчить про те, що імпорту перевищує експорт, тобто спостерігається дефіцит зовнішньої торгівлі.

У сучасних ринкових умовах надходження від зовнішньоекономічної діяльності відіграють важливу роль у мобілізації грошових ресурсів загального бюджету України. Тарифи, податки та збори є основою формування прибутку зовнішньоекономічної діяльності, оскільки тарифи є одним із основних інструментів коригування національних тарифів і тарифної політики.

Фіскальний стан країни значною мірою визначається податками, які складають певну частку державного бюджету України. Крім того, тарифи відіграють дуже важливу роль у регулюванні економіки країни.

Тобто, аналізуючи наведені дані, зовнішньоекономічна діяльність зазнає впливу різноманітних факторів і умовно поділяється на внутрішню та зовнішню. Один із внутрішніх факторів також впливає на інвестиційний клімат у країні. Але найбільше на інвестиційну активність у нашій країні вплинули корупція та події, які відбуваються на сході країни з 2014 року. Адже Україна має великий інвестиційний потенціал:

- наявність багатих природних ресурсів;
- володіє значним сільськогосподарським потенціалом(вигідне географічне розташування, родючі ґрунти);
- розвинута інфраструктура;
- дешева кваліфікована робоча сила.

Тому варто зазначити динаміку залучення прямих іноземних інвестицій в Україні.

Впродовж 2010 – 2020 років обсяги ПІІ оцінено у 9.5 млрд дол США, що становить 23.5 % від припливу ПІІ в Україну (40.4 млрд дол. США). Найбільші обсяги інвестування спостерігались впродовж 2010- 2013 років – в середньому на рівні 32.7% від загального обсягу. 89% таких інвестицій було спрямовано до підприємств реального сектору. В 2014-2015 роках спостерігався відтік коштів з України за такими операціями, що пов'язано з політичними змінами в країні, а також початком воєнних дій на Сході. У 2016 – 2019 роках спостерігається поступове наростання чистого притоку коштів за операціями, але вже в менших обсягах, ніж напередодні кризи. В 2016 році вони забезпечили 4.1%, у 2017 – 12.3%, у 2018 – 22.6%, у 2019 – 36.6% приливу ПІІ в Україну. У 2020 році операції round tripping (вперед-назад) оцінено в 0.2 млрд дол. США, що становить 50.8% притоку ПІІ в Україну (95.2% їх обсягу - інвестиції до реального сектору). Найбільші обсяги операцій round tripping здійснювались через Кіпр, Нідерланди, Швейцарію та Австрію.

Рис. 2.8 Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україні 2010-2020рр.*

*Розроблено автором на основі даних [11]

Отже, узагальнюючи та аналізуючи дані, можна сказати, що на зовнішньоекономічну діяльність впливає багато взаємопов'язаних факторів, які відіграють важливу роль. Однією з них є митні брокери, які надають послуги суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, в тому числі забезпечують ефективне переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Тому важливо розуміти, що якість і професіоналізм підготовки митних служб, а також їх відповідність міжнародним стандартам є дуже важливими для реалізації планів і завдань нашої держави, покращення інвестиційного середовища країни та збільшення інвестицій. З точки зору зовнішньоторговельного потоку.

Дуже важливим фактором є програмно-технічна підтримка митного брокера, оскільки це комплексність, швидкість та якість послуг, що надаються суб'єктам ЕЗ. Програмне забезпечення має відповідати національним і

міжнародним нормам і стандартам, застосовним до різних програмних продуктів.

Друге – рівень інфраструктурної підтримки митних брокерів. Вплив цього чинника залежить від адекватності та ефективності роботи митної інфраструктури. Відноситься до таких об'єктів митної інфраструктури, як митні склади, пункти тимчасового зберігання, що відкриваються та закриваються, магазини безмитної торгівлі, транспортні канали.

Рівень інформаційно-комунікаційного забезпечення та розвиток нормативно-правової бази, що регулює діяльність митних брокерів. Що стосується першого пункту, важливою є повнота, достовірність і своєчасність інформації, необхідної митним органам для надання послуг. Щодо законодавчої бази, то дуже важливими є гармонізація різних правових інструментів, їх гармонізація з міжнародним законодавством та забезпечення законності їх імплементації на всіх рівнях.

При цьому кожен із перерахованих факторів має унікальний вплив на ефективність роботи митних брокерів і, відповідно, на зовнішньоекономічну діяльність країни.

Висновки до 2 розділу:

Отже, підсумовуючи даний розділ, ми можемо стверджувати:

- визначено та доведено важливість і якість надання посередницьких послуг, які впливають на сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності, розвиток національної економіки та євроінтеграційні процеси;
- проведено аналіз діяльності зареєстрованих підприємств, які надають посередницькі послуги в галузі митної справи та їхня ефективність, а також визначено їх тісний взаємозв'язок між собою;
- визначено поняття так званої «навколомитної інфраструктури в митній сфері» як сукупність інститутів, що сприяють взаємодії суб'єктів

зовнішньоекономічної діяльності з органами ДМС, а також наведення ряд факторів, щодо недостатньо розвинутої митної складської інфраструктури;

- проведено аналіз експортно-імпортних операцій з товарами і послугами, щоб визначити вплив та рівень митного обслуговування у ЗЕД;
- проведено аналіз залучення прямих іноземних інвестицій в Україну, тим самим даючи оцінку інвестиційному кліматі в країні та факторам, які впливають на нього.

Розділ 3. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ

3.1. Пріоритетні напрями вдосконалення діяльності митних посередників

Послуги митних брокерів відіграють важливу роль для учасників зовнішньоекономічної діяльності, оскільки митні брокери сприяють більш швидкому, ефективному та зручному переміщенню товарів, предметів і транспортних засобів через митний кордон України. Тому питання регулювання діяльності Інституту є важливими та актуальними.

Контроль за діяльністю митних посередників має ґрунтуватися на відповідній законодавчій базі. Як зазначалося раніше, в Україні існують законодавчі колізії з цього питання та недосконала законодавча база, згідно з якою здійснюється контроль за діяльністю митних брокерів, тому необхідно вдосконалити контроль за такою діяльністю адміністративно-правовими механізмами. Тому для вдосконалення вітчизняного механізму контролю за його діяльністю необхідно запозичити закордонний досвід здійснення відповідного контролю та застосувати позитивний зарубіжний досвід у вітчизняній практиці.

Що стосується регулювання діяльності митного брокера в ЄС, можна помітити наступне: доступ компаній до діяльності митного брокера трактується по-різному в різних країнах. Тобто в таких країнах, як Португалія, Греція, Іспанія та Італія, визначені спеціальні вимоги, згідно з якими бізнес може займатися такою діяльністю, що, в свою чергу, обмежує доступ до такої діяльності. [51, с. 12].

З іншого боку, для деяких інших країн характерним є те, що при регулюванні діяльності митних брокерів вимоги до здійснення такої діяльності є менш жорсткими, митні органи не перевіряють їхню кваліфікацію для того, щоб допустити такий бізнес. надавати послуги, ознакою є посередництво. Відносини між особою та особою, яка ініціює отримання таких послуг, значною мірою нерегульовані (рис. 3.1).

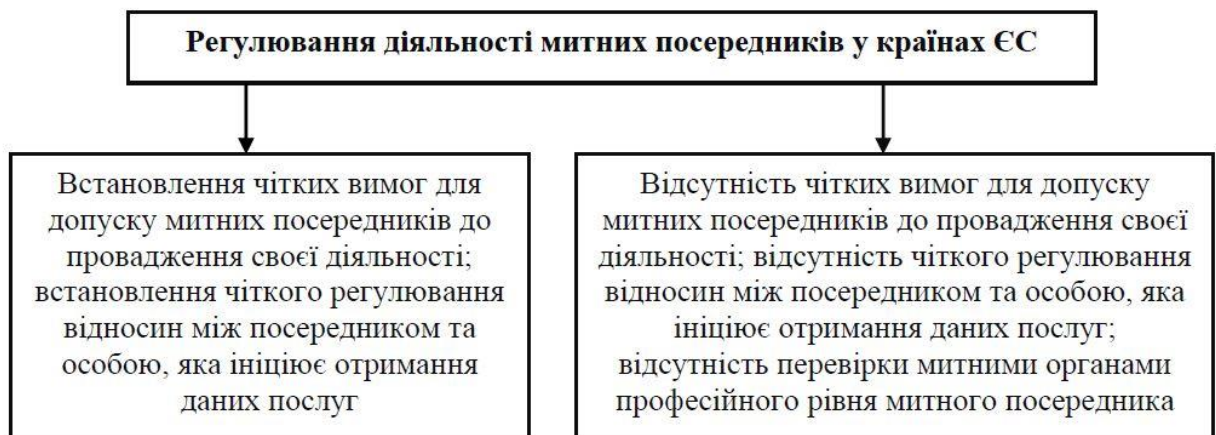

Рис. 3.1. Регулювання діяльності митних посередників у країнах Європи*

* Розроблено автором на основі даних [50, с. 138-139]

Отже, регулювання діяльності митних брокерів у країнах ЄС можна розділити на дві категорії. Зокрема, в Європейському Союзі можливе розмежування національних категорій, які регулюють посередницьку діяльність, шляхом встановлення чітких правил діяльності, тобто переліку вимог, яким мають відповідати посередники. В іншій групі країн відсутні чіткі вимоги до в'їзду митних брокерів для здійснення своєї діяльності; відсутність чітких положень щодо відносин між посередником та особою, яка ініціює отримання цих послуг; відсутність перевірки митними органами професіоналізму митних брокерів

Отже, згідно з даними, наведеними на рисунку 3.1, Україна належить до категорії країн з чітким регулюванням діяльності митних брокерів.

Аналізуючи зміст митного права ЄС, можна виявити, що воно містить поняття «митний представник», але не містить поняття «митний брокер». У Митному кодексі ЄС під митним представником розуміється будь-яка особа, призначена іншою особою для виконання дій і формальностей, передбачених законодавством, що впливають із взаємодії з митними органами. Митні представники можуть діяти як від свого імені, так і від імені інших осіб

Види та відмінності особистих митних представників наведені на рисунку 3.2.

Рис. 3.2. Типи митного представництва у країнах Європи*

*Розроблено автором на основі даних [43]

Таким чином, відповідно до застосовуваного типу митного представництва, держави поділяються на дві категорії, які зазначені на рисунку 3.3.

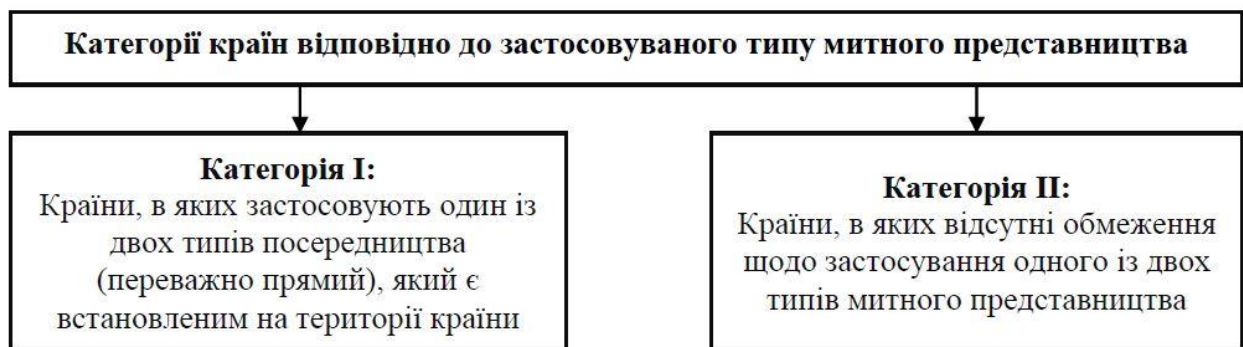

Рис. 3.3. Категорії країн відносно застосування типів митного представництва*

* Розроблено автором на основі даних [43]

Як показують дані на рисунку 3.3, різні країни регулюють діяльність митних представників по-різному. У країнах, що відносяться до першої категорії, існує чітке регулювання діяльності митних представників, характерним є встановлення умов здійснення цієї діяльності, ця діяльність вважається професійною і вступ можливий лише після здачі національного іспиту. Тобто проведення такої діяльності базується на чітких і деталізованих правилах, встановлених певною країною.

Друга категорія країн характеризується свободою здійснювати будь-який вид митного посередництва. Прикладами таких країн є Німеччина та Велика Британія [43].

Поступовий процес європейської інтеграції моєї країни призвів до необхідності зміни системи регулювання діяльності з митного декларування. Найбільшу увагу приділено питанню підвищення ефективності контролю за діяльністю митних брокерів.

Діяльність з митного оформлення має бути спрямована на підвищення швидкості та ефективності митних процедур, мінімізацію витрат, пов'язаних із простоем транспортних засобів у пунктах митного пропуску призначення під час переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів комерційного призначення. Можна виділити такі критерії, як якість наданих митних послуг та оцінка ефективності МВС у проведенні митних процедур (час на виконання цих процедур, частка електронних декларацій, митних і транспортних документів тощо)

Оцінка ефективності діяльності митних брокерів, причому найбільшої частки митних брокерів, здійснюється через міжнародні рейтинги:

- логістичний індекс (LPI);
- митний індекс Європейської Бізнес Асоціації (ЕВА);
- індекс сприйняття торгівлі(ETI);
- індекс легкості ведення бізнесу.

Більшість із перерахованих показників є загальнодоступними, що є дуже позитивним фактором для аналізу цих рішень та оцінки рівня розвитку ведення бізнесу в країні. Що стосується України, то міжнародний рейтинг дещо покращився, але в майбутньому ще є над чим працювати.

Що стосується індексу логістики, LPI - це індекс, який об'єднує кілька основних компонентів в один показник. Розроблено, щоб допомогти країнам визначити їхні виклики та можливості щодо ефективності та те, що вони можуть зробити для покращення ефективності. Рейтинги для близько 160 країн

були розраховані за допомогою експертного опитування Світового банку серед експедиторів і перевізників, що дозволило їх порівняти [56].

Важливо більш детально відзначити основні компоненти, що входять до складу індикатора:

- ефективність митного оформлення;
- якість транспортної інфраструктури;
- простота поставки;
- компетентність та якість логістики;
- можливість відстеження вантажів;
- своєчасність поставок вантажів.

Одним з найважливіших показників є показник розмитнення. Суть цього показника полягає у швидкості, простоті та передбачуваності процедур оформлення прикордонними службами, особливо митними органами, у тому числі митними брокерами. Як бачимо, у 2020 році Україна набрала за цим показником 2,49 проти 2,30 у 2019 році.

Німеччина є найкращою країною в міжнародному індексі, займаючи перше місце в рейтингу 2008-2020. Окрім Німеччини, до першої десятки країн за індексом LPI увійшли Швеція, США та Данія. Позиція України порівняно з 2020 роком. Покращення порівняно з 2018 роком означає, що розвиток логістики та реформа митної служби йде у правильному напрямку, наближаючи їх до європейських стандартів.

Але враховуючи, що у 2016 році ми мали показник LPI 2,93 проти 2,83 у 2020 році, падіння в основному пов'язане зі складною політичною та економічною ситуацією в Україні, яка ще триває, та нинішнім часом.

Якщо брати лідером цього аналізу Німеччину, то можна відзначити важливі аспекти розвитку України. Німеччина постійно збільшує фінансування логістики у своїх основних галузях промисловості, таким чином визначаючи короткострокові та довгострокові заходи з міжнародної перспективи. Логістичні компанії в цій країні надають різноманітні логістичні послуги, включаючи митні послуги, транспортування та складування, на жаль, наші

українські логістичні компанії не мають цих послуг, надають лише транспортування чи складування.

Індекс легкості ведення бізнесу (Ease of Doing Business Index) – це дослідження бізнес-середовища, яке складає Світовий банк на основі щорічних даних. Завдяки цьому проекту кожен з нас може порівняти та оцінити законодавство регулювання бізнесу на національному та регіональному ринках. Загальна кількість країн – 190, і кожна країна має свій рейтинг, чим вищий рейтинг, тим сприятливіше бізнес-середовище. Також варто зазначити, що загальний індекс базується на десяти внутрішніх показниках. Одним із важливих показників є міжнародна торгівля, тобто кількість документів, вартість і час, необхідні для перевезення через національні митні кордони [56].

Україна підскочила на сім сходинок в одному з найважливіших міжнародних рейтингів. 64 місце – країна ще ніколи не піднімалася так високо в рейтингу Doing Business. Україна займає не найкращі позиції в рейтингу з 2006 року, коли підраховуються рейтинги. Лише у 2015 році увійшов до 100 найкращих у країні.

Найнижчу позицію Україна мала у 2012 році — 152 місце із 183-х. Рік тому країна досягла найвищої позиції — 71 місця серед 190 країн.

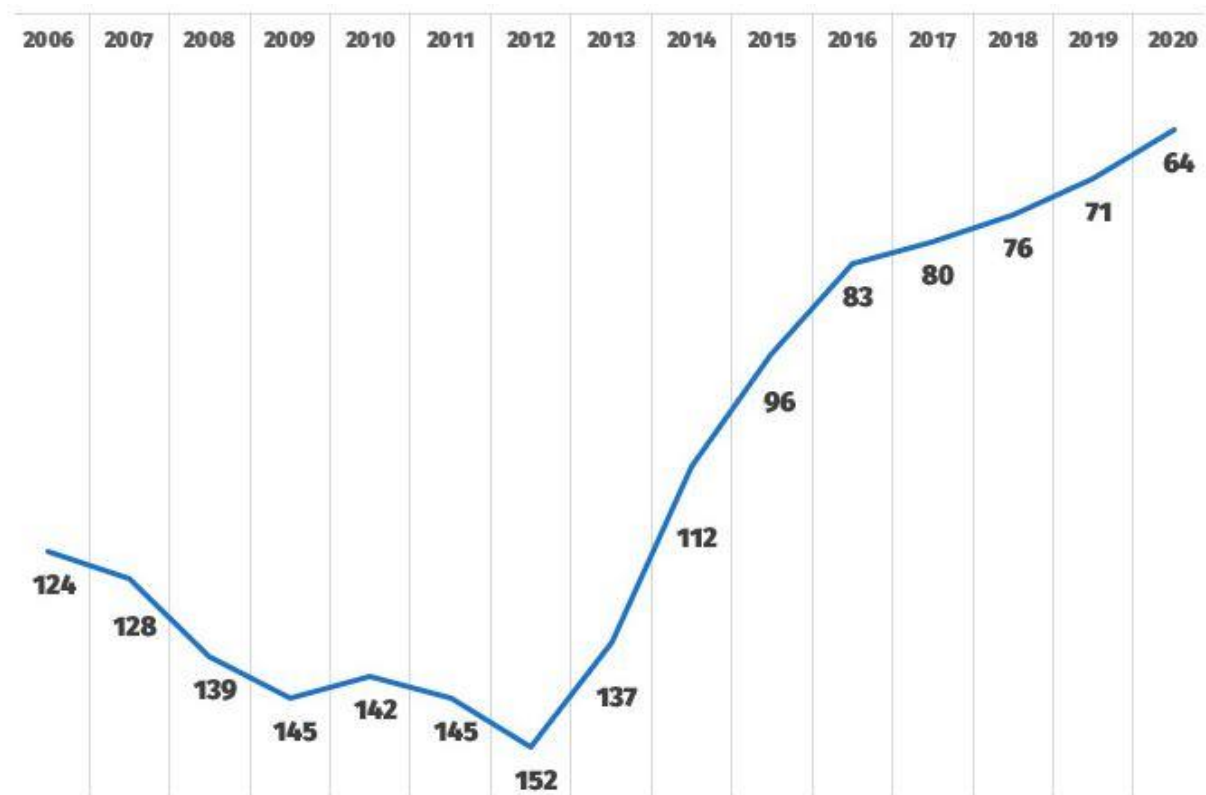

Рис. 3.4 Динаміка положення України в рейтингу легкості ведення бізнесу DoingBusiness, 2006-2020 рр.*

*Розроблено автором на основі даних [58]

Нинішні результати непогані, але не найкращі навіть серед країн пострадянського простору. Литва – 11, Естонія – 18, Латвія – 19, Казахстан – 25, Російська Федерація – 28, Молдова – 48, Білорусь – 49.

Щодо зарубіжного досвіду регулювання діяльності митних посередників (тобто митних брокерів), то хочу навести приклад США, досвід представництва яких у сфері митної справи є негативним.

Америка в середині 1850-х років зіткнулася з абсолютно нерегульованою діяльністю кур'єрів, які декларували товари від свого імені, не реєструючи свою діяльність. Було багато шахрайства, виникали всілякі проблеми, тож у 1857 році уряд ухвалив митні правила, і це було припинено.

Згодом нормативні положення щодо діяльності з митного декларування були переглянуті, і в 1984 році з'явилося поняття «митний брокер» та вимоги до ліцензування його діяльності. Сьогодні митні брокери США – це приватні

особи, асоціації, ліцензовані, регульовані та уповноважені митною та прикордонною службою США. Ліцензію митного брокера можуть отримати лише громадяни Сполучених Штатів Америки. Свою придатність вони підтверджують у сервісному центрі. Держава сплачує 200 доларів США за іспит і 200 доларів США за ліцензію.

Основною особливістю митної брокерської діяльності в США є те, що митні брокери кожні три роки після отримання ліцензії повинні готувати та подавати до Міністерства фінансів звіт про господарську діяльність, якщо звіт не подається, дія ліцензії призупинена і може бути скасовано в майбутньому.

Важливим фактором у роботі митних брокерів США є застосування механізму зобов'язання гарантії для забезпечення виконання брокером та його клієнтом своїх обов'язків перед податковими органами. Обов'язок гарантії полягає в тому, що оформлення товару здійснюється без фактичної сплати митних платежів, а їх сплата здійснюється протягом десяти днів після перетину товаром митного кордону. Якщо одна сторона угоди постраждала, страхова компанія втрутиться. Також відомий як гарантія надійності, матеріальні витрати не вираховуються з обороту компанії. І система може отримати вищі кредити та гарантії від банків для подальшого розвитку. Ось чому в США 11 000 діючих митних брокерів [41].

Останнім часом значно зріс обсяг міжнародної торгівлі, що призвело до збільшення кількості укладених торгових угод і, як наслідок, значно зросла роль митних брокерів. Це пояснюється тим, що митне оформлення та митне декларування мають свої особливості та потребують певних специфічних знань та навичок. Тому їх необізнаність значно ускладнює процес здійснення митних процедур.

З 1990 року митні брокери різних країн світу представлені Міжнародною федерацією асоціацій митних брокерів. Багато членів асоціації займаються подібною діяльністю у своїх країнах протягом майже століття, головною місією якої є вдосконалення митної політики та практики в усьому світі.

Якщо брати до уваги досвід країн ЄС, то основні положення, що регулюють їхню роботу, містяться в Митному кодексі Співтовариства. Останній гарантує однаковість митних процедур у всіх країнах ЄС.

У процесі реформування національної митної справи України необхідно запам'ятовувати європейський досвід, зокрема щодо кадрової оптимізації, оптимізації методів митного контролю, взаємодії митниці та суб'єктів господарювання. Такий вид оптимізації успішно впроваджено в багатьох країнах світу завдяки запровадженню UEO Institute. Інститут UEO мінімізує залучення митниці та зазвичай є дистанційним, дозволяючи використовувати принципи за замовчуванням для перевірки документів після випуску товарів, тобто постмитного контролю, що значно зменшує потребу в додатковому персоналі на митниці в умовах збільшення вантажопотоку [57].

UEO Institute успішно використовується в США, Швейцарії, Норвегії, Японії, Китаї та інших країнах-членах WCO, а також у всіх країнах ЄС. У країнах ЄС практика надання суб'єктам господарської діяльності повноважень на діяльність є досить поширеною та відображає ступінь економічного розвитку країни.

Німеччина видає близько 25% сертифікатів UEO від усіх наданих у ЄС: у Нідерландах – 15%, у Швеції – 10%, у Франції – 9%, в Італії – 8% [57].

Тобто, дані країни мають аналогічне регулювання інституту UEO та спроможні укласти домовленості між собою про взаємне визнання UEO.

Тому, якщо вимоги UEO будуть імплементовані в Україні на зразок європейських, з'явиться перспектива взаємного визнання. На сьогодні українське законодавство щодо регулювання та здійснення діяльності UEO не відповідає європейським вимогам.

Відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС[54] Україна має інкорпорувати Митний кодекс ЄС у своє законодавство. Положення щодо створення UEO повинні бути реалізовані протягом трьох років з дати набрання чинності договором.

Короткий огляд деяких нових тенденцій у бізнес-моделях у глобальних ланцюгах постачання допомагає нам обґрунтувати важливість митних брокерів як ключових посередників у світовій торгівлі та ключових партнерів у спрощенні митниці для гарантування надходження митних платежів до державного бюджету України.

Уповноважені економічні оператори, особливо посередники для митних брокерів, відіграють вирішальну роль у сфері логістики, наприклад, забезпечуючи своєчасне оформлення товарів на кордоні та надійну доставку товарів для підвищення ефективності виробництва. Крім того, розширення міжнародної торгівлі стає передумовою для налагодження партнерства з надійними економічними операторами для забезпечення ефективних послуг з перевезення вантажів на кордонах. У результаті імпортери та експортери все більше цінують митних брокерів, які надають якісні митні послуги з надійністю та безпекою.

Країни ЄС можна розділити на дві групи щодо регулювання діяльності митних брокерів: Країни, які не мають обмежень на діяльність митних представників.

Що стосується країн першої групи, то діяльність митного брокера вважається професією, до якої вступають після складання іспиту, який регламентується внутрішніми правилами. У другій групі країн митні брокери користуються повною свободою дій від імені третіх осіб.

Остання група включає Німеччину, де немає статусу митного брокера, але є митні брокери і регулюються Законом про приватну комерційну діяльність.

У Бельгії «митний агент» – це фізична чи юридична особа, яка діє від свого імені, від імені третіх осіб і виконує митні формальності[55]. Але митний агент повинен бути зареєстрований в Головному митному управлінні.

У Франції діяльність митних брокерів має бути визнана митницею. Здійснюється на основі платоспроможності, надійності, досвіду та критеріїв підтвердження кваліфікації працівників митної сфери.

В обов'язки митного брокера входить стягнення з замовника за доручення замовника сплачених до бюджету податків. Якщо клієнт стає неспроможним сплачувати митні збори, брокер перераховує відповідний платіж, який, згідно з цивільним законодавством, залежить від звичайної заборгованості клієнта брокеру, який має право утримувати товари особи, яку він представляє. У Франції всі митні платежі здійснюються шляхом передоплати або надання фінансової гарантії, оскільки в більшості країн митний брокер відповідає перед клієнтом і одночасно перед DMS.

У Греції зовсім інша практика митних брокерів на ринку посередницьких послуг. Особливістю цієї країни є те, що митним декларуванням можуть займатися тільки фізичні особи. Митні брокери також повинні мати ліцензію на свою діяльність за умови складання іспиту Колегією Міністерства фінансів.

В Італії митні брокери вважаються ключовими фігурами у відносинах між бізнес-операторами та податковими органами. На відміну від інших країн, для ліцензування діяльності митного брокера потрібен два роки професійного досвіду. Як і в Греції, митні брокери повинні отримати ліцензію після складання іспиту. Після отримання ліцензії вони повинні бути внесені до Національного професійного реєстру митних брокерів.

У Великій Британії до сфери митних декларацій входять агенти з обробки вантажів, експедитори, агенти з митного оформлення, консультанти з митних декларацій, митні брокери тощо. Жоден з них не має статусу митного представника, а діяльність з надання послуг не регламентується, а регулюється в договорі між агентом і принципалом.

У Польщі фізичні особи можуть зареєструватися митними брокерами:

- якщо приживає в Співтоваристві;
- має необхідний потенціал для виконання цієї діяльності;
- користується всіма громадянськими правами;
- має свідоцтво середньої освіти;
- не була засуджена;

- призначається Міністерством фінансів, після успішного складання іспиту.

Китай також буде важливим досвідом. Діяльність митних брокерів чітко регулюється Митним законодавством КНР. Відправники, вантажоодержувачі та митні брокери товарів, що імпортуються та експортуються, повинні стати на митний облік. Для отримання ліцензії на діяльність митний брокер повинен мати капітал не менше 1 млн юанів, митні брокери з п'ятирічним досвідом роботи в державі, організаційну структуру та програмне забезпечення для декларування товарів.

Практика зарубіжних країн показала нам важливість митних брокерів, які полегшують роботу митних органів, оскільки володіють професійними навичками в галузі митної справи, можуть перевіряти різні документи, необхідні для митного оформлення, ідентифікувати товари.

Ми вважаємо, що на основі ефективної моделі доцільно вивчити іноземний досвід регулювання діяльності митних брокерів у моїй країні:

- перша модель – відсутність державного адміністрування на прикладі таких країн як Німеччина та Великобританія;
- друга модель – періодичний контроль з боку митниці, ДМС (США, Франція);
- третя модель – повний контроль з боку відомств(Греція, Польща, Італія та Іспанія).

Регулювання діяльності українських митних брокерів здійснюється на основі повністю контрольованої державою моделі.

Враховуючи ситуацію, що склалася в Україні, та спираючись на досвід зарубіжних країн, вважаємо доцільним обрати перший спосіб моніторингу ефективності митної деклараційної діяльності, тобто вирішити всі проблеми, пов'язані з посередництвом на митниці. галузі на основі та принципах саморегулювання. Варто зазначити, що наразі в Україні не існує налагодженого механізму регулювання відповідальності бізнесу, оскільки такі механізми на основі саморегулювання успішно діють у розвинених країнах. У нас є

спеціальні закони, які дозволяють діяльність саморегулювальних організацій, але немає законопроектів, які регулюють їх створення. Тому дуже важливим є прийняття Закону України «Саморегулювальні організації» та Положення «Саморегулювальні організації професійних учасників митного оформлення».

Вважаємо, що саморегулювання у сфері надання послуг є важливим інструментом підвищення якості послуг, розвитку господарської діяльності, підвищення рівня захисту та прав споживачів послуг, забезпечення ефективної взаємодії суб'єктів господарської діяльності з державою, органів влади та подальшого розширення повноважень професійних самоврядних організацій. Створити організаційні умови для скорочення державного бюджету на регулювання господарської діяльності та більш ефективного захисту прав суб'єктів господарської діяльності, які порушуються органами державної влади.

Таким чином будуть вирішені проблеми, пов'язані з діяльністю митних брокерів та адміністративним тиском з боку органів Держмитслужби та, навпаки, надання фінансової підтримки. Таким чином буде зменшено кількість нелегальних елементів у посередницькій діяльності, збільшиться кількість підприємств, сформовано нормальне конкурентне середовище, удосконалено роботу митних посередників шляхом надання гарантій штрафів за порушення митних правил, збільшення доходів, що виплачуються митницею та забезпечення митних доходів у страхових випадках. Ступінь відповідності міжнародним стандартам щодо якості послуг та рівня національної конкурентоспроможності.

Висновки до 3 розділу:

Підсумовуючи вище сказане, можна зробити такі висновки:

- визначено роль критеріїв ефективності митних посередників та сформовано критерії оцінки їх діяльності за міжнародними рейтингами;

- вивчено зарубіжний досвід різних країн, щодо діяльності митних посередників, а також історію формування представництва в митній сфері;
- обґрунтовано, що забезпечення ефективного функціонування митних посередників можливе за умов впровадження зарубіжної практики, щодо регулювання діяльності митних посередників, а саме їх реформування та наближення до світових стандартів.

Також важливо наголосити на непрозорості правової сфери посередницької діяльності у сфері митної справи, зростанні кількості правопорушень з боку митних брокерів, низькій взаємодії між рядами.

Держмитслужба недооцінює значення та роль посередників у сфері митної справи, а також прозоре правове регулювання та організацію їх діяльності в процесі виконання митних формальностей, що призводить до правової невизначеності та зловживань на ринку митних послуг з боку працівників митних органів. Проводиться на предмет посередницької діяльності у сфері митної справи.

У процесі реалізації основних засад концепції реформування діяльності митних органів України «для людей» варто приділити більше уваги діяльності митних посередників, оскільки вплив посередників на діяльність митних органів є дуже важливим. тісно пов'язані функції та завдання, спрямовані на забезпечення процесу здійснення митних формальностей, транспортних, складських та супутніх послуг, необхідних для ефективної реалізації суб'єктами господарювання прав на переміщення товарів через митний кордон України шляхом надання послуг з митного оформлення.

ВИСНОВКИ

Отже, проведені дослідження на підставі аналізу різних поглядів науковців, законодавчих актів та нормативно-правових документів дозволяють дійти певних висновків щодо поняття, організаційно-правових аспектів діяльності митних посередників.

Економічну природу поняття посередництва необхідно розглядати в широкому розумінні міжнародної торговельної практики, як професійної діяльності суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, що передбачає надання послуг з декларування товарів при перетині митного кордону України. Адже наявність агентств, які надають посередницькі послуги в митній сфері, є дуже важливою, це реальна частина належного оформлення відповідних товарів, прискорення митної процедури, а отже і механізму обороту. Перетин товарів через митний кордон України та розширення сфери зовнішньоекономічної діяльності.

Ефективна діяльність митно-посередницьких органів сприяє налагодженню взаємодії між головним органом зовнішньоекономічної діяльності та національною митною службою, забезпечує потреби національної економіки, а також є однією з найважливіших умов розвитку міжнародних відносин і розвитку. Поліпшити транзитний потенціал України.

Дослідження теоретичних аспектів організації митних посередників, що дозволило визначити та обґрунтувати важливість та доцільність їх діяльності, послуги надаються з виконання митних формальностей на законних підставах та регулюються нормативно-правовими актами.

Враховуючи наближеність положень Митного кодексу до міжнародних норм, визначено, що митні послуги надаються органами ДМС та суб'єктами господарювання у митній сфері, основною ціллю яких є спрощення переміщення товарів через митний кордон України.

Визначено поняття так званої «навколомитної інфраструктури в митній сфері» як сукупність інститутів, що сприяють взаємодії суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з органами ДМС.

Проаналізовано діяльність та ефективність зареєстрованих суб'єктів господарювання, які надають посередницькі послуги у сфері митної справи, виявлено тісні зв'язки між ними. Статистика також підкреслює важливість даних про митно-брокерську діяльність. Станом на 2022 рік на митному обліку перебуватиме 8 089 підприємств митного декларування, 288 складів митних декларацій, 261 склад тимчасового зберігання, 55 магазинів безмитної торгівлі. Діяльність посередників у сфері митної справи впливає на деякі важливі процеси у зовнішньоекономічній діяльності країни, а саме на переміщення товарів, товарів і транспортних засобів, виконання завдань, тісно пов'язаних із завданнями митних органів і спрямованих на надання послуг з митного оформлення, зберігання та допоміжних послуг. Це необхідно для того, щоб суб'єкт господарювання мав право переміщувати речі через митний кордон України.

Діяльність посередницьких підприємств з надання послуг у митній сфері на сьогодні є ефективними учасниками митних правовідносин. З їхньою участю здійснюється значна більшість оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України.

У роботі також обґрунтовано необхідність впровадження зарубіжного досвіду регулювання діяльності митних посередників, а саме її реформування у напрямі наближення до світових стандартів регулювання діяльності митних посередників на основі першої моделі, яка трактує вирішення усіх питань, пов'язаних з посередництвом у митній сфері на засадах та принципах саморегулювання. Ця модель характерна таким країнам як Німеччина та Великобританія. І саме Німеччина кращий виконавець Міжнародного індексу (LPI) та посідає перше місце в ранзі вже декілька останніх років.

Варто зазначити, що наразі в Україні не розроблений механізм регулювання відповідальності бізнесу, оскільки такі механізми на основі саморегулювання вже успішно діють у розвинутих країнах. У нас є спеціальні закони, які дозволяють діяльність саморегулювних організацій, але немає законопроектів, які регулюють їх створення. Тому дуже важливим є прийняття

Закону України «Саморегулівні організації» та Положення «Саморегулівні організації професійних учасників митного оформлення».

Таким чином, проведені дослідження діяльності та перспектив розвитку посередницької діяльності українських митних брокерів показують, що така діяльність значно підвищує якість, прискорює процедури митного контролю та пропуску товарів через митний кордон України. , розкриває позитивні та негативні сторони такої діяльності.

Удосконалення правової бази, ретельне виявлення та впровадження досвіду зарубіжних країн дасть можливість виявити властиві такій діяльності організаційно-правові й управлінські помилки, що дозволить уникнути їх, спростити процедуру та значною мірою підвищити якість надання посередницьких послуг в митній сфері, удосконалити діяльність митних посередників в нашій державі.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративне право України: словник термінів / за заг. Ред. Т.О.Коломоець, В.К. Колпакова: Держ. Вищ. Навч. Закл. «Запоріз. Нац. Ун-т». К.: Ін Юре, 2014. С. 429.
2. Альбеков А. У. Таможенная логистика: учебное пособие / Альбеков А.У.,Гамидуллаев С. Н., Парфенов А. В. – Спб.: Троицкий мост, 2013. – 176 с.
3. Біленець Д. А. Митний брокер як суб'єкт господарської діяльності у зоні митного контролю. Митна справа. 2015. № 2(2.2). С. 139-143.
4. Білоус-Осінь Т.І. Процес становлення уповноваженого економічного оператора як суб'єкта митного права: міжнародний досвід. *Адміністративне право і процес*. 2014. № 2(8). С. 181-189.
5. Бондаренко І.О. Організаційно-правові засоби регулювання підприємницької діяльності з надання послуг у галузі митної справи. *Митна справа*. 2015. № 5. С. 22-28.
6. Бондаренко І.О. Посередництво у сфері митних відносин: чинне й перспективне законодавство. *Митна справа*. 2015. № 2. С. 49-53.
7. Бондаренко Є.П. Вдосконалення регулювання діяльності митних посередників в Україні. Регіональна бізнес-економіка та управління. 2014.№ 4 (44). с. 10-17.
8. Годованець О.В. Теоретичні засади функціонування системи управління ризиками митного контролю в Україні. Вісник Одеського національного університету. Економіка. 2015. Том 20 Випуск 4. С. 98-108.
9. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 01.11.2022)
10. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. 4-те вид., перероб. та доп. Київ: ЦУЛ. 2013. 430 с.
11. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 01.11.2022).

12. Державна митна служба України. URL: <http://customs.gov.ua/> (дата звернення: 01.11.2022).
13. Дианова В.Ю., Макрусев В. В., Маркина О. В. Развитие таможенных институтов в Европе: монография. URL: <file:///C:/Users/%D0%9C%D0%B0%D1%80%/2012pdf> (дата звернення: 01.11.2022).
14. Дунська А.Р. Торгові посередники в зовнішньоекономічній діяльності: проблеми визначення та класифікації. Економічний вісник: зб. наук. Праць НТУ «КПІ». Київ, 2012. Вип. 9. С. 89-95.
15. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. Вид. 4-те (випр. Та доп.). Львів, 2002 С. 67-69.
16. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення: 01.11.2022).
17. Іоненко Г. В., Скляр Н. М. Комунікативні аспекти впровадження системи «Електронна митниця». Торгівля і ринок України. 2018. № 1. С. 153-162.
18. Квеліашвілі Г. М. Послуги в митній сфері як інструмент державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. URL: [www.dridu.dp.ua/zbirnik/2012-01\(7\)/12kgmrzd.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2012-01(7)/12kgmrzd.pdf) (дата звернення: 01.11.2022).
19. Кібік О. М., Хаймінова Ю. В. Засади розвитку участі митних та інших посередників у реалізації експортної стратегії України. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2017. Вип. 4. С. 16-25.
20. Кедісов А.І., Березовенко С.М., Биков Г.М., Волошин В.В. та ін. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: навч. Посібник. Київ, 2002. С. 345-346.
21. Коробкова О.М. Вдосконалення механізму регулювання митної брокерської діяльності в Україні // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Нові рішення в сучасних технологіях. – Х: НТУ «ХПІ», – 2014. - № 17 (1060).– С.79-84

22. Коробкова О.М. Оптимізація державної політики регулювання та підтримки інституту митних брокерів. Сталий розвиток економіки. 2017. №2 (35). С. 59.
23. Коробкова О. М. Узагальнення та адаптація іноземного досвіду регулювання митної брокерської діяльності. URL: <http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika> (дата звернення: 01.11.2022).
24. Коробкова О.М. Формування ефективного механізму регулювання митної брокерської діяльності. Економіка та держава. 2016. - №2. – С. 86.
25. Ліцензійні умови провадження посередницької діяльності митного брокера: Наказ Державного комітету з питань регуляторної політики та підприємництва та ДМСУ від 13 травня 2009р № 89/445 (втратив чинність). Офіційний вісник України. 2009. №41. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0469-09>.
26. Мазур А.В. Митно-правові аспекти угоди про асоціацію з ЄС: перспективи впровадження. Вісник Академії митної служби України (серія «Право»). – 2013. - №2 (11). – С.57-62
27. Мазур А. В. Посередницька діяльність представників митних брокерів: питання якості правової організації. Митна справа. 2009. № 6. С. 64–71
28. Митна справа: підруч. / [А.І. Крисоватий, С.Д. Герчаківський, О.Б. Дем'янюк та ін.]; за ред. А.І. Крисоватого. Тернопіль: ВПЦ «Екон. Думка ТНЕУ», 2014. 540 с.
29. Митний кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
30. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
31. Міщенко І. В. Митні посередники в Україні: проблеми сьогодення та перспективи розвитку. Митна справа №3(75). 2011р. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/ms/2011_3/44.pdf

32. Наказ Міністерства фінансів України № 613 "Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання". URL: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/nakazi/62391.html>
33. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи складу митного органу» № 627. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1097-12>
34. Офіційний сайт Асоціації митних брокерів України]. – Режим доступу: <http://www.ambu.org.ua>(дата звернення: 01.04.2021).
35. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
36. Постанова Кабінету Міністрів України №219 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження діяльності митного брокера та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)». URL:<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/219-2012>
37. Постанова Кабінету міністрів України № 450 «Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-п>
38. Постанова Кабінету міністрів України № 821«Про затвердження концепції створення та функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/821-97>
39. Приймаченко Д.В. Щодо діяльності митних посередників у процесі реалізації митних формальностей. Форум права. 2011. № 1. С. 802–807
40. Про діяльність митних брокерів: Наказ Міністерства фінансів України від 04.08.2015 № 693. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1036-15>
41. Рамкові стандарти безпеки і спрощення світової торгівлі Всесвітньої митної організації. URL: <http://www.customs.gov.ua>

42. Регламент ЄС № 450/2008 про встановлення Митного кодексу Співтовариства (Модернізованого Митного кодексу) від 23 квітня 2008р. URL: <http://kompmp.rada.gov.ua>.
43. Резников В. В. Економічна сутність посередництва [Текст] / В.В. Резнікова // Вісник Хмельницького національного університету. Сер. Економічні науки. Хмельницький, 2009. Вип. 2, т. 1. С. 188-192.
44. Самойловська В. П., Коробкова О.М. Економічна сутність митного посередництва / Інноваційна економіка. 2015. № 4. С. 261. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_4_44.
45. Світлак І. До питання про послуги в сфері управління митною справою України. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2006. Випуск 32. С. 110-115.
46. Терещенко С. Основи митного законодавства України: питання теорії та практики зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Київ, 2011. 422с.
47. Трішкіна Н.І. Вісник ОНУ ім. Мечнікова: зб. наук. праць. Одеса. 2013 Вип. 4, Т. 3. С. 228-234.
48. Туржанський В. А. Розвиток уповноваженого економічного оператора в контексті імплементації Рамкових стандартів безпеки та полегшення міжнародної торгівлі ВМО: Зб. наук. Праць науково – практичної Інтернет-конференції (м. Хмельницький – м. Ірпінь, 15 вересня 2016 року). Хмельницький, 2016. 60 с.
49. Тюріна Н. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства /навчальний посібник. – К.:ЦУЛ, 2013. – 408с. URL: http://culonline.com.ua/Books/zed_Turina.pdf
50. Федотова І.О. Актуальні питання реалізації прав суб'єктів митних правовідносин на прикладі митних посередників. Ученые записи Таврического национального университета им. В.И. Вернадского / Серия «Юридические науки» Том 26 (65). - 2013. - №2-1(Ч.2). - С.137-142

51. Федотова І. О. Підприємницька діяльність в галузі митної справи: адаптація до світових стандартів. Митна справа. Одеса. 2018. № 2. С. 11-13
52. Федотова І.О. Три рівні митних правовідносин за участю митних посередників. Адміністративне право і процес. URL: <http://aplaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/4-6-2013>
53. Щодо організації контролю за провадженням посередницької діяльності митних брокерів та представників митних брокерів; Лист ДМСУ № 11/7 – 10.09/9868-ЕП від 4.09.2010 р.
54. Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one Part, and Ukraine, of the other Part. URL: http://glavcom.ua/pub/2012_11_19_EU_Ukraine_Agreement_English.
55. Belgain customs, Instruction № 881.
56. Connecting to Compete 2016: Trade Logistics in the Global Economy / The International Bank for Reconstruction and Development. URL: <http://siteresources.worldbank.org>
57. Compendium of AEO programmes, 2016. URL: <http://bit.ly>.
58. World Bank. 2021. Doing Business: Understanding Regulation for Small and Medium-Size Enterprises. Washington, DC / World Bank Group. URL:<http://lpi.worldbank.org/>